

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Diplomová práce

Ochrana průmyslového vlastnictví a mezinárodní právo

Patricia Potecká

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : srpen 2016

UNIVERZITA KARLOVA V PRAHE

Právnická fakulta

Diplomová práce

Ochrana priemyselného vlastníctva a medzinárodné právo

Patrícia Potecká

Vedúci práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Ústav práva autorského, práv priemyselných a práva súťažného

Dátum vypracovania práce (uzavretie rukopisu) : august 2016

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som predkladanú diplomovú prácu vypracovala samostatne, všetky použité zdroje boli náležite uvedené a práca nebola použitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe dňa: _____

Podpis: _____

Na tomto mieste by som sa chcela poďakovať vedúcemu mojej diplomovej práce, JUDr. Tomášovi Dobřichovskému, Ph.D., za cenné rady, pripomienky a za čas strávený počas osobných konzultácií.

Podakovanie za podporu počas celého štúdia patrí mojej mame.

Ochrana priemyselného vlastníctva a medzinárodné právo

Protection of industrial property and international law

Obsah:

Úvod.....	4
1. Pojem priemyselného vlastníctva a história priemyselného vlastníctva.....	6
1.1.Pojem priemyselného vlastníctva.....	6
1.2.História priemyselného vlastníctva.....	8
2. Medzinárodné organizácie na ochranu priemyselného vlastníctva.....	12
2.1.WIPO.....	12
2.2.WTO.....	14
2.2.1. Vzťah WTO a WIPO.....	17
2.2.2. Spolupráca medzi WHO, WIPO a WTO.....	18
2.3. OAPI.....	19
2.4. ARIPO.....	20
2.5. Európska Únia.....	20
3. Patenty – ochrana vynálezov.....	23
3.1. Parížsky Dohovor.....	24
3.2. Dohoda TRIPS.....	25
3.3. Zmluva o patentovej spolupráci (PCT)	26
3.4. Dohovor o udeľovaní európskych patentov.....	28
3.5. Londýnska dohoda.....	33
3.6. Jednotný patent.....	33
3.7. Zmluva o patentovom práve.....	35
3.8. Budapeštianska zmluva.....	36
3.9. Štrasburská dohoda.....	36
3.10. Euroázijská patentová spolupráca.....	37
3.11. Novodobé trendy a problémy v oblasti patentového práva.....	37
3.12. Patent Prosecution Highway (PPH).....	38
4. Úžitkové vzory.....	39
5. Priemyselné vzory.....	40

5.1. Bernská dohoda.....	40
5.2. Parížska dohoda.....	40
5.3. Dohoda TRIPS.....	41
5.4. Haagska dohoda.....	41
5.5. Locarnská dohoda.....	42
5.6. Ženevský akt Haagskej dohody.....	43
5.7. Dizajn Spoločenstva.....	43
5.8. Design Law Treaty.....	46
6. Ochrana topografií polovodičových výrobkov.....	47
7. Ochrana práv k novým rastlinným odrodám.....	49
7.1. Dohoda TRIPS.....	49
7.2. Medzinárodná zmluva na ochranu nových odrôd rastlín.....	49
8. Ochranné známky.....	52
8.1. Parížsky dohovor.....	52
8.2. Madridský dohovor a Madridský protokol.....	53
8.3. Dohoda TRIPS.....	54
8.4. Zmluva o známkovom práve (TLT).....	55
8.5. Singapurská zmluva.....	56
8.6. Niceská dohoda.....	57
8.7. Viedenská dohoda.....	57
8.8. Ochranná známka EÚ.....	58
9. Ochrana pôvodu a zemepisné označenia.....	61
9.1. Parížsky dohovor.....	61
9.2. Dohoda TRIPS.....	62
9.3. Madridská dohoda.....	63
9.4. Lisabonská dohoda.....	64

9.5. Nariadenie Rady (ES) 509/2006.....	65
10. Know-how a obchodné tajomstvo.....	66
10.1. Dohoda TRIPS.....	67
11. Práva obdobné a práva súvisiace s právom na označenie, obchodné meno....	69
11.1. Obchodné meno.....	69
11.1.1. Parížsky dohovor.....	69
11.1.2. Dohoda TRIPS.....	71
Záver.....	71
Použitá literatúra.....	73
Abstrakt – slovenský jazyk.....	80
Resumé.....	81
Kľúčové slová / Key words.....	82

ÚVOD

Dnešná spoločnosť je v procese neustáleho a veľmi rýchleho vývoja. Razantný vývoj podmienený tvorivou duševnou činnosťou je evidentný najmä v technických oblastiach, hlavne v počítačových technológiách alebo v oblasti genetiky. Z neho pramení aj rozvoj v ďalších spoločenských oblastiach, kde dochádza k využívaniu technológií. Ide hlavne o oblasť medicíny, farmácie, automobilového priemyslu a ďalších. Technický rozvoj v jednej oblasti je schopný napomôcť rozvoju aj v ďalších oblastiach a vďaka nemu sa preto celkovo zvyšuje životná, sociálna a kultúrna úroveň vo svete.

Spolu s rozvojom spoločnosti sa vyvíja a mení aj právo. Jeho úlohou je reflektovať stav spoločnosti a tá vyžaduje, aby právna úprava bola schopná na dynamický vývoj spoločnosti dostatočne rýchlo reagovať. Právne normy upravujúce duševné vlastníctvo by mali poskytovať účinnú a vynútiteľnú ochranu oprávnených záujmov jednotlivca. Na druhej strane je ale potrebné, aby dokázali na spoločenský vývoj nielen reagovať ale zároveň aj boli schopné tento vývoj podporovať, umožňovať jeho ďalší rozvoj a tiež motivovať jednotlivcov vykonávajúcich tvorivú duševnú činnosť k ďalšej tvorbe. To sa vzťahuje nielen na už rozvinuté krajiny, ale hlavne na rozvojové a najmenej rozvinuté krajiny sveta, ktoré zaostávajú v ekonomickom vývoji ale aj v prístupe k ochrane práv duševného vlastníctva. Samotný rozvoj celej spoločnosti je veľkou mierou podmienený množstvom duševnej činnosti, ktorú je spoločnosť schopná vyvinúť a z dôvodu zachovania rozvoja je potrebné duševnej činnosti poskytnúť ochranu.

V dnešnej dobe informačnej spoločnosti s rozvojom internetu a komunikácií dochádza k veľmi jednoduchému a rýchlemu šíreniu informácií a výmene znalostí. Čo sa týka duševného vlastníctva, čoraz viac sa potierajú hranice štátov. Tie v rámci výmeny informácií a rozvoja spoločnosti predstavujú skôr bariéru než možnosť pre rozvoj. Pre právo duševného vlastníctva je typická jeho ubiquita, teda schopnosť vyskytovať sa na viacerých miestach v jednom čase. Tým je možné predmety jeho ochrany v jednom momente používať kýmkoľvek a kdekoľvek na svete bez toho, že by bola porušená ich podstata. Z dôvodu tejto ich vlastnosti je potrebné vytvárať k ich ochrane také právne normy, ktoré im zaručia účinnú ochranu kdekoľvek na svete.

Jedným z najväznejších problémov v rámci duševného vlastníctva, ktorý je podmienený práve možnosťou rýchleho šírenia informácií, je porušovanie práv duševného vlastníctva prostredníctvom výroby napodobení, formou pirátstva a parazitovaním na povesti. Na jednej strane internet umožňuje majiteľom práv k duševnému vlastníctvu propagovať svoje výrobky, služby alebo tvorivé idey a zvyšovať tým svoj ekonomický zisk, na strane druhej je ale miestom, poskytujúcim jednoduchý prístup k možnosti porušovať práva z duševného vlastníctva.

V dnešnej dobe z dôvodu globálneho rozvoja a silných ekonomických väzieb medzi štátmi vyplývajúcich z medzinárodného obchodu, k ochrane predmetov priemyselných práv už viac nedostačuje len národná právna úprava. Preto je úprava priemyselného vlastníctva čoraz viac harmonizovaná na medzinárodnej úrovni a vznikajú medzinárodné organizácie, ktoré sa na harmonizácii a v konečnom dôsledku na rozvoji priemyselných práv podieľajú.

Táto diplomová práca sa venuje právnej úprave jednotlivých predmetov priemyselného vlastníctva v kontexte medzinárodného práva. Zameriava sa na konkrétne medzinárodné zmluvy, upravujúce problematiku priemyselného vlastníctva. Cieľom tejto práce je priniesť ucelený prehľad možností ochrany priemyselných práv. Z dôvodu rozsiahlosti jednotlivých odvetví priemyselného vlastníctva sa v práci snažím rozobrať jednotlivé odvetvia čo najdetailnejšie, ale pre celkovú rozsiahlosť a komplexnosť témy nie je možné problematiku priemyselných práv v medzinárodnom kontexte úplne vyčerpať.

Prácu člením na úvodné kapitoly, ktoré sa týkajú pojmu práva duševného vlastníctva a priemyselného vlastníctva a histórie a vývoja práv k duševnému vlastníctvu. Následne sa venujem medzinárodným organizáciám, zastrešujúcich ochranu práv k duševnému vlastníctvu a ktorých postavenie je významné z hľadiska ochrany týchto práv. Vo zvyšnej časti práce rozoberám jednotlivé odvetvia priemyselného práva a ich právnu ochranu zakotvenú v medzinárodných zmluvách.

Téma duševného vlastníctva a samotná právna úprava priemyselného vlastníctva je veľmi rozsiahla a komplexná téma a preto som sa snažila v jednotlivých kapitolách priblížiť možné spôsoby ochrany jednotlivých druhov priemyselných práv.

1.Pojem priemyselného vlastníctva a história priemyselného vlastníctva

1.1. Pojem priemyselného vlastníctva

Právo priemyselného vlastníctva je súčasťou pojmu práva duševného vlastníctva. Pojem duševného vlastníctva v sebe zahrňuje okrem zmieneného priemyselného vlastníctva i právo autorské a práva súvisiace s právom autorským. Priemyselné vlastníctvo je preto užším pojmom v rámci duševného vlastníctva.

Či už ide o právo duševného vlastníctva alebo právo priemyselného vlastníctva, ide o súbor právnych noriem, ktoré upravujú práva k nehmotným statkom. Nehmotným statkom sa rozumie predmet vytváraný s konkrétnym duševným obsahom, ktorého objektívny výraz, umožňujúci jeho zmyslové vnímanie, je spôsobilý byť predmetom spoločenským vzťahov, bez potreby byť stelesnený v hmotnej podobe.¹

Pojem duševného vlastníctva je definovaný v Dohovore o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva zo 14.júla 1967, ktorý v článku 2 odst. Viii.) označuje za duševné vlastníctvo práva k literárnym, umeleckým a vedeckým dielam, k výkonu výkonných umelcov, zvukovým záznamom a rozhlasovému vysielaniu, vynálezom zo všetkých oblastí ľudskej činnosti, vedeckým objavom, priemyselným vzorom a modelom, továrenským, obchodným známkam a známkam služieb, ako aj k obchodným menám a obchodným názvom. Do pojmu duševného vlastníctva tiež radí ochranu proti nekalej súťaži a všetky ostatné práva vzťahujúce sa na duševnú činnosť v priemyselnej, vedeckej, literárnej a umeleckej oblasti.

Právo duševného vlastníctva je, ako som už zmienila v úvode, špecifické v tom, že upravuje práva k nehmotným statkom, ktorých špecifikom je ich ubiquita, teda schopnosť vyskytovať sa na viacerých miestach v rovnakom čase. V jednom momente je možné tieto statky užívať kýmkoľvek a kdekoľvek na svete bez toho, že by bola porušená ich podstata. Duševné vlastníctvo sa neviaže na hmotný predmet, v ktorom je

---

¹ RŮŽIČKA, Michal, Milena OPLTOVÁ, Karel KNAP a Jan KŘÍŽ. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994. ISBN 8090118534. str.11.

toto právo vtelené. Vďaka tejto vlastnosti sa môžu rýchlo šíriť po celom svete, nevýhodu ale predstavuje možnosť ich neoprávnene využívať inou osobou bez povolenia ich tvorca, pokiaľ právna úprava štátu nezaručuje ich ochranu. Medzinárodná právna ochrana tvorivej duševnej činnosti začala vznikáť práve z dôvodu nedostatočnej ochrany poskytovanej nehmotným statkom, ktoré sa šírili zo štátu, kde boli vytvorené, do zahraničia.

Čo sa týka pojmu priemyselného vlastníctva, jednotlivé predmety ochrany priemyselného vlastníctva upravuje v článku 1 odst. 2 Parížsky dohovor z roku 1883, ktorý medzi ne zahrňuje patenty, úžitkové vzory, priemyselné vzory alebo modely, továrenské alebo obchodné známky, známky služieb, obchodné meno a údaje o proveniencii tovaru alebo označení jeho pôvodu. Ochrana sa vzťahuje na predmety využiteľné v odvetviach priemyslu v najširšom zmysle slova a tiež na práva na označenia využívané pri hospodárskej činnosti.²

V porovnaní s definíciou v novšej, o viac ako 110 rokov neskôr prijatej medzinárodnej zmluve, Dohode o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva - TRIPS³, je badateľná zmena v predmetoch priemyselného vlastníctva, čo nasvedčuje vývoju v oblasti priemyselných práv. Za predmety priemyselne-právnej ochrany dohoda TRIPS označuje v článku 1 ods. 2 ochranné známky, zemepisné označenia, priemyselné vzory, patenty, topografie integrovaných obvodov a nezverejnené informácie. Rozdielom, podmieneným vývojom a rozvojom medzinárodného obchodu, je rozšírenie ochrany o topografie, zemepisné označenia a nezverejnené informácie. Práve nezverejnené informácie sa vďaka explicitnej úprave v Dohode TRIPS stali samostatnou kategóriou duševného vlastníctva a k ich ochrane sa uplatňujú právne normy proti nekalej súťaži, tak ako upravuje Parížsky dohovor v článku 10 bis.

Medzinárodné zmluvy významného charakteru neobsahujú presnú definíciu pojmu priemyselného vlastníctva a prinášajú len čiastočnú definíciu formou výpočtu jednotlivých nehmotných statkov, ktoré sú predmetom ochrany. Z toho vyplýva, že všeobecne je definícia duševného vlastníctva a priemyselného vlastníctva náročná z toho dôvodu, že ide o relatívne široké pojmy a postupne dochádza k

---

² JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. s.34

³ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)

d'alsiemu rozširovaniu predmetov ochrany právami priemyselného vlastníctva. Jedným z rozšírení je napríklad vytvorenie systému ochrany nových odrôd rastlín alebo novozavedená možnosť udelenia patentov na mikroorganizmy.

Pojem priemyselného vlastníctva je možné poňať v objektívnom zmysle slova ako súbor právnych noriem upravujúcich spoločenské vzťahy vznikajúcich pri činnostiach fyzických a právnických osôb, ktorých výsledkom sú nehmotné predmety a spoločenské vzťahy vznikajúce pri ich uplatňovaní v spoločnosti.⁴ V subjektívnom zmysle ide o súbor právnych noriem upravujúcich subjektívne práva oprávnenej osoby z priemyselných práv a z nich vyplývajúcich povinností k predmetu priemyselného vlastníctva.

1.2. História práv duševného vlastníctva

Duševné vlastníctvo malo už v minulosti medzi filozofmi svojich zástancov aj odporcov. Asi najvýznamnejším filozofom, ktorý zastával prirodzeno - právne pojmávanie vlastníctva ako takého, a tiež aj duševného vlastníctva, bol anglický filozof, John Locke. Ten vo svojom diele *Dve pojednania o vláde*⁵ zastával názor, že ľudská práca má byť odmenená a všetko to, čo človek vytvorí, sa stáva jeho vlastníctvom. Ochrana duševného vlastníctva dnes vychádza z podobného názoru a jedným z jej cieľov je poskytnúť určitú kompenzáciu tým, ktorí sa vo všeobecnosti podieľajú svojou duševnou činnosťou na tvorbe a do spoločnosti tak prinášajú niečo nové. Táto kompenzáciu má byť tvorcom poskytnutá vo forme ochrany toho, čo bolo ich duševnou činnosťou vytvorené, za úsilie a náklady vynaložené na ich tvorbu.

Neskôr pôsobiacim filozofom a právnikom z 19. storočia, zastávajúcim existenciu práv duševného vlastníctva bol Lysander Spooner, ktorý sa vo svojom diele⁶ prikláňa k názoru, že vec nemusí byť stelesnená v hmotnej podobe, aby sa mohla stať predmetom vlastníctva. Ochrana práv k duševnému vlastníctvu vychádza aj v dnešnej dobe aj z týchto názorov.

---

⁴ SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006. ISBN 80-86920-08-9. s. 14

⁵ *Dve pojednania o vláde*, z angl. originálu *Two Treatises of Government*, John Locke, z roku 1690

⁶ *The law of intellectual property*, Lysander Spooner, z roku 1855

Na druhej strane, ochrana a existencia práv duševného vlastníctva nemala a ani dnes nemá len svojich zástancov. Hlavnými argumentmi, konkrétne proti existencii autorskoprávnej ochrany, ktorá je súčasťou práv duševného vlastníctva, sú ekonomické argumenty o tom, že autori by boli ochotní tvoriť autorské diela i naďalej aj bez toho, že by za svoju tvorbu získali kompenzáciu vo forme autorskoprávnej ochrany. Tento fenomén je napr. zjavný hlavne v dôsledku rozvoja internetu, keď množstvo autorov dobrovoľne prispieva svojimi článkami na internet aj bez nároku na autorskú odmenu.⁷

Právo duševného vlastníctva samotné, ale aj právo priemyselného vlastníctva prechádza neustálym vývojom. Jednotlivé súčasti priemyselného vlastníctva sa postupne vyčleňujú a k ich právnej úprave čoraz viac dochádza na medzinárodnej úrovni. Počiatky vzniku ochrany práv duševného vlastníctva na medzinárodnej úrovni sa radujú od 19. storočia. Do tohto obdobia existovala úprava práv duševného vlastníctva hlavne na národnej úrovni.

V súvislosti s rozvojom medzinárodného obchodu začala postupne vznikáť potreba regulácie týchto práv aj na medzinárodnej úrovni. Národné právne úpravy v dôsledku rozvoja medzinárodného obchodu už viac nepredstavovali dostatočnú mieru ochrany pre práva duševného vlastníctva v zahraničí.

Základnú a prvú medzinárodnú úpravu práv duševného vlastníctva priniesol Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva z roku 1883 a následne Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z roku 1886. Parížsky dohovor je najstaršou zmluvou v oblasti práv duševného vlastníctva platnou, s určitými zmenami, až dodnes. Cesta k vytvoreniu medzinárodného rámca ochrany práv duševného vlastníctva ale nebola vôbec jednoduchá a zjednoteniu na medzinárodnej úrovni predchádzalo množstvo debát a problémov. Hlavným zdrojom problémov sa stali patenty, ktoré boli do tejto doby vnímané ako monopoly a pre svojich držiteľov predstavovali exkluzívne právo v podobe možnosti vylúčiť každého z používania a iného využívania ich vynálezov.

---

⁷ The Libertarian Case Against Intellectual Property Rights, Roderick T. Long dostupné z <http://praxeology.net/libertariannation/a/f3111.html#outline> [online]. [cit. 2016-08-24].

Konkrétne v západnej Európe tieto problémy vrcholili v období medzi rokmi 1850 – 1875, kedy najväčšími odporcami patentov boli zástancovia voľného obchodu, ktorí usilovali o úplné zrušenie patentov, pretože ich vnímali ako prekážku voľného obchodu. Ďalej bolo udeľovanie patentov kritizované ako príliš nákladné a hlavne z radov ekonómov sa ozývali hlasy za úplné zrušenie patentov.

Tomuto obdobiu predchádzalo postupné prijímanie patentových zákonov v jednotlivých krajinách, postupne v Anglicku⁸, Francúzsku⁹ a USA¹⁰ a následne v ďalších európskych krajinách. Tento vývoj dokazuje, že tak ako v minulosti, aj dnes štáty kladú dôraz na zákonnú ochranu práv vynálezcov.

Už vyššie spomínaný Parížsky dohovor upravuje niektoré základné zásady právnej ochrany priemyselných práv.

Hlavnou zásadou je zásada teritoriality, na základe ktorej sú nehmotné statky chránené podľa národného práva. To znamená, že v spojení s ďalšou zásadou, zásadou registrácie, vzniká ochrana nehmotných statkov po splnení podmienok určených národným právom konkrétneho štátu, v ktorom sa ochrana požaduje. Zásada teritoriality sa ale tiež vzťahuje aj na práva, ktoré nevyžadujú formálny zápis ale vznikajú neformálne, napr. nezapísané priemyselné vzory.

Národné zaobchádzanie upravené v článku 2 založené na formálnej reciprocite štátov znamená, že členský štát poskytuje ochranu predmetom priemyselného vlastníctva a ich prihlasovateľom z iných štátov za podmienok a v rozsahu, v akom poskytuje ochranu prihlasovateľom a predmetom rovnakého druhu, v rámci jeho právneho poriadku vlastným štátnym príslušníkom. V praxi sa táto zásada prejavuje ako zákaz diskriminácie voči cudzincom. Cudzinci z krajín, ktoré nie sú členskými štátmi Parížskeho Dohovoru, ale majú na území členského štátu bydlisko, alebo závod majú rovnaké postavenie ako ostatní príslušníci členských krajín.¹¹

---

⁸ Statute of Monopolies z roku 1623, týmto zákonom bol vytvorený patentový systém v Anglicku, ktorý naviazal na udeľovanie kráľovských výsad

⁹ Patentový zákon z roku 1791

¹⁰ Patentový zákon z roku 1793

¹¹ Článok 3 Parížskeho Dohovoru

Dohovor ďalej v článku 4 upravuje právo medzinárodnej priority. Táto zásada je významná pre oblasť patentov, úžitkových vzorov, priemyselných vzorov a ochranných známok a pre prihlasovateľa predstavuje možnosť v stanovenej lehote po podaní prihlášky k registrácii v jednej krajine, podať rovnakú prihlášku aj v inom členskom štáte Parížskeho Dohovoru. Dôsledkom pre prihlasovateľa je, že na podané prihlášky v rámci práva priority sa bude hľadieť ako na prvú podanú prihlášku a dátum prvej prihlášky sa bude považovať aj za deň podania ostatných prihlášok. V praxi to znamená, že všetky takto podané prihlášky budú mať prednosť pred prihláškami iných prihlasovateľov podaných pre identický vynález, úžitkový vzor, priemyselný vzor alebo ochrannú známku v stanovenej lehote. Prihlasovateľ tak získava určitý čas rozhodnúť sa, či a v ktorých krajinách podá ďalšie prihlášky k registrácii.

Postupne sa z dôvodu rozvoja medzinárodného obchodu a z neustále narastajúceho ekonomického zblížovaniu jednotlivých krajín začali prepájať aj jednotlivé národné úpravy priemyselného vlastníctva. Z toho dôvodu došlo k prijatiu dohody TRIPS, ktorého úlohou je podporiť sociálny, ekonomický a technický rozvoj a chrániť práva duševného vlastníctva tak, aby sa samé nestali prekážkou obchodu. Dohoda sa snaží podporiť rozvoj najmenej rozvinutých krajín technickou a finančnou spoluprácou s rozvinutými krajinami. Podrobnejšie sa Dohode TRIPS venujem v nasledujúcej kapitole.

Kompletný prehľad medzinárodných zmlúv v oblasti práv priemyselného vlastníctva, ktoré boli prijaté na základe Parížskeho Dohovoru, prinášam ďalej v nasledujúcich kapitolách týkajúcich sa jednotlivých predmetov ochrany práv priemyselného vlastníctva.

2. Medzinárodné organizácie zaoberajúce sa ochranou priemyselného vlastníctva, Európska Únia

Táto kapitola pojednáva o najdôležitejších medzinárodných organizáciách, ktoré vyvíjajú činnosť smerujúcu k ochrane priemyselného a duševného vlastníctva. Venujem sa tiež právnej úprave záväznej na území EÚ, ktorá síce nie je medzinárodnou organizáciou, ale právne normy vydávané v pôsobnosti EÚ považujem za významné z hľadiska medzinárodnej priemyselne – právnej ochrany.

2.1.WIPO

WIPO¹² je Svetová organizácia duševného vlastníctva, patriaca pod OSN – Organizáciu spojených národov so sídlom vo švajčiarskej Ženeve. Momentálne má 189 členských štátov.¹³ Bola založená v roku 1967 Dohodou o založení Svetovej organizácie duševného vlastníctva¹⁴ ako inštitúcia globálne pôsobiaca v oblasti ochrany práv duševného vlastníctva. Jej predchodkyňou bola organizácia BIRPI¹⁵ so sídlom vo švajčiarskom Berne, ktorej hlavnou úlohou bolo spravovať Parížsky a Bernský dohovor.¹⁶

WIPO je od roku 1974 súčasťou OSN. K pripojeniu došlo na základe dohody medzi OSN a WIPO, ktorou OSN uznáva WIPO ako organizáciu podriadenú OSN a jej orgánom. Podľa tejto dohody je WIPO zodpovedné za podporovanie tvorivej duševnej činnosti a transfer technológií do rozvojových krajín za účelom urýchlenia ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja.¹⁷ WIPO je okrem toho povinné spolupracovať s Valným zhromaždením OSN a ECOSOC a tiež ďalšími organizáciami OSN, napr. WHO.¹⁸

---

¹² Z anglického názvu World Intellectual Property Organization

¹³ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=1 [online]. [cit. 2016-08-24].

¹⁴ Dohoda o založení Svetovej organizácie duševného vlastníctva zo dňa 14. júla 1967

¹⁵ Zavedená skratka je vytvorená z francúzskeho názvu Bureaux Internationaux reunis pour la protection de la propriete intellectuelle

¹⁶ <http://www.wipo.int/about-wipo/en/history.html> [online]. [cit. 2016-08-24].

¹⁷ Článok 1 dohody medzi Organizáciou spojených národov a Svetovou organizáciou duševného vlastníctva, účinnnej od dňa 17. decembra 1974

http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=305616 [online]. [cit. 2016-08-24].

¹⁸ článok 2 dohody medzi Organizáciou spojených národov a Svetovou organizáciou duševného vlastníctva, účinnnej od dňa 17. decembra 1974

Cieľom WIPO je chrániť duševné vlastníctvo na celom svete a sprostredkovať spoluprácu medzi štátmi v rámci tvorby práva na ochranu duševného vlastníctva. Tým prispieva k vytváraniu spoločného medzinárodného právneho rámca a tiež jednotlivých národných právnych úprav. Jej účelom je podporovať inovácie, hlavne v oblastiach týkajúcich sa globálnych problémov, akými sú napríklad verejné zdravie alebo klimatické zmeny. Spravuje medzinárodné zmluvy, v celkovej počte 26 a podieľa sa na prijímaní ďalších medzinárodných zmlúv.

Členské štáty WIPO sú pred Valným zhromaždením zastúpené jedným delegátom a pri hlasovaní má každý členský štát jeden hlas. Veľké množstvo členských štátov ale znamená problém pri dosahovaní konsenzu pri prijímaní rozhodnutí a schvaľovaní zmlúv. Problémom je tiež ťažko dosiahnuteľný konsenzus medzi rozvinutými a rozvojovými krajinami. Preto sú v dnešnej dobe čoraz viac využívané nástroje tzv. soft law, napr. nezáväzná odporúčania pre členské štáty prijímané Konferenciou WIPO. Výhoda soft law spočíva v rýchlej možnosti ich prijatia a v ich adaptabilite na rapídne sa meniace prostredie práv priemyselného vlastníctva. Nevýhoda je badateľná hlavne z pohľadu rozvojových krajín, ktoré cítia záväzky pre ne plynúce z medzinárodných zmlúv a nezáväzná soft law vnímajú ako nekonzistentnosť zavedených pravidiel stanovených v medzinárodných zmluvách.¹⁹

V roku 2007 bola Generálnym zhromaždením WIPO založená Rozvojová agenda, ktorá má zaistiť, aby sa rozvoj stal hlavnou súčasťou práce WIPO. Zameriava sa hlavne na rozvojové krajiny, v ktorých často dochádza k porušovaniu práv k duševnému vlastníctvu a kde vo všeobecnosti existuje nízke povedomie verejnosti o existencii práv k duševnému vlastníctvu.

K celkovému rozvoju má pomôcť transfer technológií, vyššia miera spolupráce vedeckých a výskumných inštitúcií rozvinutých krajín s rozvojovými, zverejňovanie patentových informácií a výmena národných a regionálnych znalostí a skúseností v oblasti duševného vlastníctva a súťaže. Za tým účelom WIPO predpokladá zvýšenie

---

¹⁹Čerpané z Wechsler, Andrea, WIPO and the Public-Private Web of Global Intellectual Property Governance (Január 16, 2013). Christoph Hermann & Jörg Philipp Terhechte (Eds), European Yearbook of International Economic Law 2013 (Springer).

spoluprácu s OSN, hlavne s organizáciami ako napr. UNCTAD, UNEP, WHO a ďalšími medzinárodnými organizáciami, napr. WTO.²⁰

WIPO okrem spolupráce s medzinárodnými organizáciami spolupracuje aj s regionálnymi organizáciami založenými na ochranu práv duševného vlastníctva napr. ARIPO a OAPI, ktorým sa venujem nižšie. Od svojho založenia WIPO tiež rozvíja kontakt aj s nevládnymi organizáciami (NGO) za účelom rozširovania osvedy o právach duševného vlastníctva vo svete. Jednotlivé NGO sa líšia svojou špecializáciou. Ide napríklad o DNDi²¹ alebo INTA²² a mnoho ďalších. Význam NGO je badateľný v ich postavení tzv. pozorovateľov²³ pred WIPO. Je im umožnená účasť na zasadnutiach a ich prínosom je hlavne iniciatíva a sprostredkovanie informácií voči WIPO týkajúcich sa konkrétnych aktuálnych problémov priamo z praxe v oblasti práv duševného vlastníctva. Prijatie Deklarácie z Doha, ktorej sa venujem nižšie, je jedným z úspechov NGO.²⁴

2.2.WTO

WTO²⁵, alebo Svetová obchodná organizácia je medzinárodná organizácia, ktorej snahou je podporovať svetový obchod, odstraňovať prekážky súvisiace s obchodom, ako je napr. diskriminácia a clá a ďalej zaistiť jeho trvalý rozvoj. WTO pôsobí ako medzinárodné fórum, kde jej členovia vyjednávajú mnohostranné obchodné dohody. Ďalej sa WTO usiluje o podporu voľného obchodu, rozvoj obchodu s ekonomicky menej vyspelými krajinami a podporuje konkurenciu v obchodovaní. Jej cieľom je otvoriť trh a zabezpečiť možnosť medzinárodného obchodného styku. Na

---

²⁰ 45 doporučení v rámci Rozvojovej agendy WIPO <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/recommendations.html> [online]. [cit. 2016-08-24].

²¹ Drugs for Neglected Diseases initiative, nezisková organizácia založená v roku 2003 za účelom podpory výzkumu a rozvoja v oblasti nových liečiv na liečbu tzv. zanedbaných chorôb, ako napr. žltáčka typu C

²² International Trademark Association je svetová asociácia združujúca vlastníkov ochranných známk a profesionálov, podporujúca ochranné známky a ďalšie duševné práva za účelom ochrany spotrebiteľov a obchodu

²³ V angličtine Observers

²⁴ Drahos, P. (2002), Developing Countries and International Intellectual Property Standard-Setting. The Journal of World Intellectual Property, s. 765–789.

²⁵ Skratka z anglického jazyka – World Trade Organisation

druhej strane, jej snahou je tiež prostredníctvom obchodných bariér chrániť napr. spotrebiteľov, životné prostredie a verejné zdravie.

Vznik WTO sa datuje od 1. januára 1995 a sídlom WTO je švajčiarska Ženeva. WTO bola založená Dohodou o založení Svetovej obchodnej organizácie. Inštitucionalizácia a vznik WTO je následkom tzv. Uruguajského kola vyjednávania a tiež vyjednávania v rámci GATT – Všeobecná dohoda o clách a obchode z roku 1994. Dnes má WTO 164 členov.²⁶

Na pôde WTO došlo k prijatiu mnohých medzinárodných zmlúv a dohôd a tie svojím obsahom tvoria WTO.²⁷ Ide o zmluvy, ktorých predmetom sú tovary, upravené zmluvou GATT, služby, ktorých úprava je obsiahnutá v zmluve GATS a duševné vlastníctvo, upravené zmluvou TRIPS. Zmluvy vznikli ako konsenzus vlád zmluvných štátov a spoločne tvoria pravidlá medzinárodného obchodu. Obsahujú tiež pravidlá pre riešenia prípadných sporov z týchto zmlúv.

Najvýznamnejšou medzinárodnou zmluvou s najkomplexnejšou úpravou, zásadnou pre oblasť duševného vlastníctva je dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva - TRIPS. Tá obsahuje minimálne štandardy ochrany práv k duševnému vlastníctvu, ktoré majú všetky členské štáty vo svojich národných právnych úpravách zaistiť. Je samozrejme na vôli samotných štátov zaviesť prísnejšiu ochranu, než vyžaduje TRIPS.

Dohoda tiež upravuje princíp národného zachádzania, známy už z Parížskeho dohovoru. Ten zabezpečuje občanom iných členských štátov rovnaké zachádzanie, ako štát poskytuje vlastným občanom.²⁸ Zákaz diskriminácie, obsiahnutý v doložke najvyšších výhod²⁹ zas stanovuje, že výhody poskytnuté občanovi jedného členského štátu musia byť poskytnuté aj občanom všetkých ostatných členských štátov.³⁰

---

²⁶ Od 26.7.2016, po pristúpení Afganistanu

https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm [online]. [cit. 2016-08-24].

²⁷ Článok 2 odsek 1 a 2 Dohody o vytvorení WTO

²⁸ Článok 3 Dohody TRIPS

²⁹ Článok 4 Dohody TRIPS

³⁰ Ohľadom cudzineckého režimu rozhodoval panel v spore *Indonesia – Certain Measures Affecting the Automobile Industry* WT/DS55 kde rozhodol, že cudzinecký režim sa vzťahuje len na explicitne uvedené práva v Dohode TRIPS a článok 3 sa preto nevzťahuje na clá, podpory a iné opatrenia na podporu domácich spoločností. Ohľadne cudzineckého režimu v oblasti ochranných známkov odvolací orgán WTO

Ďalej TRIPS obsahuje zásady transparentnosti, rozvoja súťaže a podporu vývoja, ktoré sú typické pre obchodné zmluvy.

Pred prijatím dohody TRIPS predstavovalo monopolistické postavenie práv k duševnému vlastníctvu a jeho postupný silnejúci rozmach prekážku medzinárodného obchodu. Jednotlivé národné úpravy práv k duševnému vlastníctvu boli odlišné a kládli rôzny dôraz na ochranu týchto práv. Právna úprava prevažne v rozvojových a najmenej rozvinutých krajinách bola nedostatočná. Preto silnela nutnosť vytvoriť jednotný a predvídateľný systém ochrany práv k duševnému vlastníctvu a následného riešenia sporov z práv vznikajúcich.

Ciele úpravy dohody TRIPS odrážajú vyššie uvedené problémy a smerujú k odstráneniu prekážok v medzinárodnom obchode, podpore účinnej ochrany práv k duševnému vlastníctvu tak, aby táto ochrana sama nebola prekážkou medzinárodného obchodu a aby uplatňovanie prostriedkov ochrany práv k duševnému vlastníctvu dbalo na rozdiely v úpravách jednotlivých členských štátov. Dôležitou snahou TRIPS je tiež predchádzanie vzniku sporov.

V časti III Dohody sú stanovené všeobecné povinnosti členov, aby ich národné úpravy obsahovali účinnú úpravu pri porušovaní práv, opatrenia k náprave a predchádzaniu ich ďalšieho porušovania a aby proces súvisiaci s dodržovaním práv nebol neúmerne nákladný, nespravodlivý a bol nestranný.³¹

Riešeniu sporov sa venujú články 63 a 64 dohody TRIPS. Dôležitú úlohu zohráva článok 63, ktorý upravuje zásadu transparentnosti spočívajúcu v zverejňovaní právnych predpisov, súdnych a správnych rozhodnutí a dohôd uzatvorených medzi vládami a medzivládnyimi organizáciami, týkajúce sa duševného vlastníctva. V súvislosti s transparentnosťou majú členovia oznamovaciu povinnosť týkajúcu sa právnych predpisov, voči Rade pre TRIPS.

---

rozhodoval v spore *United States - Section 211 Omnibus Appropriations Act of 1998*, WT/DS176, kde rozhodol, že americký zákon porušil cudzinecký režim podľa článku 3 a 4 dohody TRIPS a Parížskeho dohovoru, keď nedovolil zápis a obnovu ochrannej známky, ktorá bola opustená jej majiteľom z dôvodu konfiškácie podniku podľa kubánskeho práva.

³¹ Článok 41 Dohody TRIPS

Samotné riešenie sporov a konzultácie upravuje článok 64 a odkazuje na procedúru v článkoch XXII a XXIII v GATT 1994, ktoré sú rozpracované a uplatňované v Dohovore o urovnávaní sporov. Prednosť pred riešením sporov pred Panelom a Orgánom pre riešenie sporov majú ale konzultácie a mediácia priamo medzi spornými stranami, ktorých výsledkom je zmierné riešenie sporu. Jeho výhodou je časovo a finančne menej náročný postup. V prípade, že konzultácie nevedú do 60 dní³² ku konsenzu, majú strany právo požiadať o ustanovenie panelu, ktorý má troch členov, pokiaľ sa sporné strany nedohodnú na piatich členoch.³³

Na záver je nutné uviesť, že pod procedúru riešenia sporov u WTO spadajú aj spory zo zmlúv spravovaných WIPO, na ktoré odkazuje Dohoda TRIPS.

2.2.1.Vzťah WTO a WIPO

Založením WTO došlo k vzniku inštitucionálnej dvojkoľajnosti v oblasti práv duševného vlastníctva. WTO sa tak stala popri WIPO ďalšou medzinárodnou inštitúciou, ktorá zastrešuje ochranu duševného vlastníctva. WTO, ako organizácia pôsobiaca v oblasti medzinárodného obchodu, má síce ochranu práv k duševnému vlastníctvu zahrnutú vo svojej činnosti, ale nie je to jej primárna činnosť. K ochrane práv k duševnému vlastníctvu bol v rámci WTO zriadený zvláštny orgán – Rada pre obchodné aspekty práv k duševnému vlastníctvu – Rada pre TRIPS. Dohoda TRIPS predpokladá spoluprácu Rady pre TRIPS s WIPO.³⁴ K vytýčeniu vzájomného vzťahu WTO a WIPO bola dňa 22.12.1995 prijatá Zmluva o vzájomnej spolupráci medzi WTO a WIPO, ktorá zdôrazňuje vzájomné postavenie týchto organizácií, založené na vzájomnej spolupráci a kooperácii. Úlohou WTO je hlavne riešenie sporov vznikajúcich z medzinárodných zmlúv týkajúcich sa duševného vlastníctva.

WIPO aj naďalej zostáva organizáciou s primárnym cieľom zaistiť tvorbu, vytvárať technickú infraštruktúru a medzinárodný rozvoj duševného vlastníctva.

---

³² Článok 4 odsek 7 Dohovoru o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov

³³ Článok 8 odsek 5 Dohovoru o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov

³⁴ Článok 68 Dohody TRIPS

2.2.2. Spolupráca medzi WHO, WIPO a WTO

Medzi WHO, WIPO a WTO došlo k rozšíreniu spolupráce v rámci trojstrannej dohody týkajúcej sa verejného zdravia, duševného vlastníctva a obchodu. Otázka verejného zdravia a prístupu k lekárskeým technológiám je neustálym svetovým problémom a hlavným cieľom WHO zostáva dosiahnutie čo najvyššej možnej miery zdravia všetkých ľudí.³⁵ Cieľom tejto spolupráce je preto primárne zaistiť a rozšíriť prístup k dôležitým liečivám a zdravotným službám a bojovať s problémami verejného zdravia, týkajúcich sa hlavne HIV/AIDS, tuberkulózy, malárie a ďalších epidémií, ktorými trpia hlavne rozvojové a najmenej rozvinuté krajiny.

WTO v rámci tejto spolupráce, ako správca dohody TRIPS, usiluje o odstránenie bariér súvisiacich s prístupom k liečivám v krajinách, kde je výroba týchto liečiv nedostatočná alebo k nej vôbec nedochádza. Dohody TRIPS umožňuje, za splnenia podmienok v článku 31, udeľovanie nútených licencií, pri ktorých je vláda členského štátu oprávnená udeliť tretej osobe súhlas k použitiu predmetu patentu bez súhlasu vlastníka práv. Tým je tretím osobám daná možnosť vyrábať liečivá, tzv. generiká, bez súhlasu majiteľa patentových práv.

K utvrdeniu členských štátov k tomu, že im podľa dohody TRIPS nič nebráni, aby prijali opatrenia k ochrane verejného zdravia bola prijatá Deklarácia z Doha.³⁶ Zásadným sa stal článok 6 tejto Deklarácie, na základe ktorého bolo Generálnou Radou WTO prijaté Rozhodnutie³⁷, ktoré vytvorilo systém umožňujúci poskytovanie špeciálnych nútených licencií k výrobe a exportu liečiv do krajín, ktoré sami nie sú schopné ich vyprodukovať.

Tento systém, nazývaný aj „Paragraph 6 system“³⁸ bol v roku 2005 prijatý členskými štátmi WTO, ako protokol meniaci dohoda TRIPS. Táto zmena ovplyvní článok 31 písm. f), ktorý predpokladá udelenie súhlasu prevažne s dovozom na domáci

---

³⁵ Štúdia WHO, WIPO a WTO Promoting Access to Medical Technologies and Innovation dostupná z http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/global_challenges/628/wipo_pub_628.pdf [online]. [cit. 2016-08-24].

³⁶ Deklarácia Ministrov prijatá dňa 14. novembra 2001, Doha, Qatar

³⁷ Rozhodnutie Generálnej Rady WTO WT/L/540 and Corr.1 zo dňa 30. augusta 2003 https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/implem_para6_e.htm [online]. [cit. 2016-08-24]. http://www.who.int/medicines/areas/policy/WT_L_540_e.pdf [online]. [cit. 2016-08-24].

³⁸ Strana 14 http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/global_challenges/628/wipo_pub_628.pdf [online]. [cit. 2016-08-24].

trh členského štátu a tým stavia hlavne najmenej rozvinuté a rozvojové krajiny do nevýhodnej pozície, pretože tieto krajiny samé väčšinou nemajú potrebné prostriedky na výrobu liečiv. V dohode TRIPS bude po ratifikácii dvoma tretinami všetkých členských štátov³⁹ WTO zmena premietnutá do článku 31 bis a umožní členským štátom liečivá dovážať resp. vyvážať, po splnení oznamovacej povinnosti voči Rade WTO. Samotná oznamovacia povinnosť, následný výber producenta generík a konečné udelenie nútenej licencie bude ale v praxi stále predstavovať pomalý proces, ktorý hlavne v súvislosti s účinným bojom proti epidémiám môže predstavovať zásadný problém.

Prínosom WIPO do vzájomnej spolupráce je hlavne vytváranie patentového systému, poskytovanie informácií o patentoch, vrátane informácií o patentoch na liečivá a vakcíny. Ďalej pomáha štátom pri tvorbe národnej legislatívy týkajúcej sa patentov a tým je daná možnosť každému zoznámiť sa s ich obsahom. Následne sa preto i v rámci lekárskej vedy vytvárajú príležitosti k vytváraniu partnerstiev medzi súkromným a verejným sektorom a k udeľovaniu licencií. V lekárskej vede to konkrétne znamená možnosť prostredníctvom vynálezov zvyšovať verejné zdravie aj v menej rozvinutých krajinách.

2.3. OAPI

Africká organizácia duševného vlastníctva (OAPI)⁴⁰ združujúca frankofónne africké štáty, bola založená Banguijsku dohodou, platnou od 8.2.1982. Momentálne má 17 členských štátov. Vznik tejto regionálnej organizácie umožňujú medzinárodné zmluvy, ako napríklad Parížsky dohovor, ktorý v článku 19 oprávňuje členské štáty nezávisle uzatvárať medzi sebou dohody na ochranu duševného vlastníctva, pokiaľ nebudú v rozpore s ustanoveniami Parížskeho dohovoru. Podobné ustanovenie sa nachádza aj v ďalších zmluvách, napr. v Bernskej dohode.

Úlohou organizácie je vytvoriť jednotný systém ochrany duševného vlastníctva spoločný pre všetky členské štáty. Organizácia neopomína ani problematiku ochrany literárnych a umeleckých diel.

---

³⁹ Štáty sa zaviazali k ratifikácii do 1.12.2007, lehota bola ale predĺžená do 31.12.2017

⁴⁰ Z francúzskeho názvu Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle

S účinnosťou od 5.3.2015 pristúpila OAPI k Madridskému systému registrácie ochranných známkov vďaka čomu si zaistila zjednodušený postup pri registrácii ochranných známkov prostredníctvom jedinej prihlášky s účinnosťou pre členské štáty Madridského systému.

2.4. ARIPO

Africká regionálna organizácia duševného vlastníctva založená Dohodou o vytvorení africkej regionálnej organizácie duševného vlastníctva, tiež známou ako Lusacká dohoda, je organizáciou združujúcou prevažne anglofónne africké štáty, je účinná od 15.2.1978. Momentálne má 19 členských štátov.

ARIPO zaisťuje možnosť získania patentov, priemyselných vzorov a úžitkových vzorov na základe Hararského protokolu, podaním jednej prihlášky s účinnosťou pre zmluvné štáty, ktoré k nemu pristúpili. Prostredníctvom Banjulského protokolu je zaistená možnosť rovnakým spôsobom získať ochranné známky.

Do budúcnosti by bolo vhodné obe organizácie, OAPI aj ARIPO spojiť do jednej a vytvoriť tak jednotnú organizáciu s jednotným systémom získavania ochrany s dosahom na celý africký kontinent.

2.5. Európska Únia

Pokladám za potrebné v rámci tejto kapitoly stručne zhrnúť aktivity a právne normy Európskej Únie v oblasti priemyselných práv. Európska Únia funguje ako integračné zoskupenie, ktoré bolo v minulosti považované za medzinárodnú organizáciu *sui generis*. Aj keď dnes sa postupne tento názor prekonáva v prospech federácie⁴¹, faktom zostáva, že normotvorba v rámci EÚ v oblasti priemyselných práv je pomerne rozsiahla a ovplyvňuje národnú legislatívu až 28 štátov.

---

⁴¹ SCHÜTZE, Robert. *European constitutional law*. New York: Cambridge University Press, 2012. ISBN 0521732751.s.47-79

Podľa článku 118 Zmluvy o fungovaní Európskej Únie⁴² má Európsky parlament a Rada prijať opatrenia k zabezpečujúcej jednotnú ochranu práv duševného vlastníctva a celej Únii.

V oblasti patentovej ochrany je novinkou vytvorenie Jednotného patentu, ktorému sa venujem bližšie v kapitole o patentoch.

Špeciálnu harmonizovanú úpravu biotechnologických patentov obsahuje Nariadenie 98/44/EC. Nariadenie rozdeľuje biotechnologické vynálezy na tie, ktoré môžu získať patentovú ochranu a tie, u ktorých je patentová ochrana z etických dôvodov vylúčená.

Úžitkové vzory momentálne nie sú upravené žiadnym harmonizačným predpisom s účinkami pre územie celej EÚ. Od pôvodného návrhu Komisie na prijatie smernice z roku 1997 bolo v roku 2006 upustené.

K harmonizácii priemyselných vzorov v členských štátoch EÚ bola prijatá smernica 98/71/EC. Nariadenie No 6/2002 o priemyselnom vzore Spoločenstva bolo prijaté za účelom prevencie vzniku prekážok voľného obchodu, ku vzniku ktorých mohlo dôjsť z dôvodu rôznych národných úprav. Od pristúpenia EÚ k Ženevskému aktu Haagskej zmluvy o medzinárodnej registrácii priemyselných vzorov je možné prihlásiť priemyselný vzor prostredníctvom jednej prihlášky cez WIPO s účinkami nielen pre EÚ, ale aj pre ďalšie členské štáty Ženevského aktu. Priemyselnému vzoru Spoločenstva sa venujem nižšie.

Oblasť ochranných známkov prešla reformou v roku 2015, kedy bola prijatá Smernica (EÚ) 2015/2436⁴³ a Nariadenie (EÚ) 2015/2424⁴⁴, ktoré zavádzajú zmenu terminológie a pôvodnú ochrannú známku Spoločenstva zmenili na ochrannú známku EÚ. Bližšie sa jej venujem v kapitole o ochranných známkach.

---

⁴² Konsolidované znenia Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie Ú. v. EÚ C 326, 26. 10. 2012

⁴³ Smernica Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2436 zo dňa 16.12.2015 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známkov

⁴⁴ Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo dňa 16.12.2015 ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 207/2009 o ochrannej známke Spoločenstva a nariadenie Komisie (ES) č. 2868/95, ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 40/94 o ochrannej známke Spoločenstva, a zrušuje nariadenie Komisie (ES) č. 2869/95 o poplatkoch splatných Úradu pre harmonizáciu vnútorného trhu (ochranné známky a vzory)

V oblasti zemepisných označení a označení pôvodu platí Nariadenie (EÚ) 1151/2012⁴⁵. Od 4.1.2016 platí povinnosť používateľov chránených označení pôvodu pochádzajúcich z EÚ uvádzať na etikete symbol (logo) EÚ. Ďalej je oblasť zemepisných označení a označení pôvodu upravená Nariadením Komisie v prenesenej právomoci (EU) č. 664/2014, sprievodným nariadením Komisie (EU) č. 668/2014 a Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES o zblížovaní právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania potravín.

Úprava obchodného tajomstvá bola v posledných rokoch agendou Európskej Komisie, ktorá pripravila návrh harmonizácie národných predpisov s dôrazom na obmedzenie zneužívania obchodných tajomstiev. Príčinou regulácie obchodného tajomstva v rámci územia EÚ bola nedostatočná definícia pojmu obchodného tajomstva naprieč právnymi predpismi v jednotlivých členských štátov. V novembri 2013 navrhla EK smernicu, ktorá má za úlohu zjednotiť ochranu obchodných tajomstiev pred zneužívaním v EÚ. Smernica upravuje definíciu pojmu obchodného tajomstva a možné spôsoby jeho zneužívania. Viac sa jej venujem v kapitole o know-how a obchodných tajomstvách.

---

⁴⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 zo dňa 21.11. 2012 o režimoch akosti hospodárskych produktov a potravín

3. Patenty – ochrana vynálezov v medzinárodnom práve

Patenty sú spôsobom ochrany udeľovanej na vynálezy. Vynález získava ochranu na základe registrácie u príslušného patentového úradu, patentová ochrana teda podlieha formálnemu, relatívne zdĺhavému procesu⁴⁶. Patentové právo je právo s teritoriálnym účinkom, ochrana na patenty sa preto vzťahuje vždy na určitý región alebo štát. Preto je možné sa týchto práv domáhať len v rámci práva štátu, ktorý patent udelil. Súčasná úprava patentového práva neumožňuje získať patent s účinkami pre celý svet, ale vývoj v oblasti patentového práva smeruje k čoraz väčšej harmonizácii, až unifikácii patentových práv.⁴⁷

Aby bol vynález spôsobilý patentovej ochrany, je nutné, aby splňoval základné podmienky patentovateľnosti a to novosť, vynálezcovskú činnosť a priemyselnú využiteľnosť. Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne a vo všeobecnosti ich vyžadujú právne predpisy všetkých krajín. Splnenie týchto podmienky skúma patentový úrad po tom, čo mu bola doručená patentová prihláška.

Cieľom patentovej ochrany je ochrana vynálezov a výlučných práv majiteľom patentov tieto práva licenčnou alebo obdobnou zmluvou poskytnúť za náhradu k užívaniu. Z dôvodu zverejnenia patentovej prihlášky, ktorá obsahuje detailný popis vynálezu, sa verejnosť môže zoznámiť s dosiahnutým stupňom poznatkov a stavu techniky. Zverejňovaním sa má predchádzať tomu, aby dochádzalo k objavovaniu toho, čo už v minulosti bolo objavené. Patentová ochrana má teda slúžiť nielen k ochrane subjektívnych práv vynálezcu, ale aj k rýchlejšiemu rozvoju spoločnosti vo všetkých technických oblastiach.

---

⁴⁶ Priemerná doba na získanie európskeho patentu v roku 2015 bola podľa výročnej správy EPÚ 28,9 mesiaca od podania žiadosti o rešerš. K tomu je nutné započítať ďalších, v priemere 5,7 mesiaca od podania prihlášky do vydania rešeršnej správy. Spolu teda minimálne 34,6 mesiaca. <https://www.epo.org/about-us/annual-reports-statistics/annual-report/2015/statistics/quality-indicators.html> [online]. [cit. 2016-08-24].

⁴⁷ Dôkazom je vytvorenie unitárneho patentu v Európe

3.1. Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva

Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva bol prijatý v roku 1883 a od tejto doby bol šesť krát revidovaný a raz zmenený. Upravuje problematiku priemyselného vlastníctva, vrátane patentovej ochrany. Ide o historicky prvý harmonizačný predpis odvetvia priemyselného práva.⁴⁸

Obsahuje výpočet minimálnych práv, ktorých ochranu musia všetky zmluvné štáty tvoriace Úniu na ochranu priemyselného vlastníctva zabezpečiť.

Ide o práva národného zaobchádzania chrániace osoby žiadajúce o patent v zahraničí tak, že im je v tomto štáte poskytnuté rovnaké zaobchádzanie ako občanom tohto štátu. Ďalšími právami sú práva medzinárodnej priority, ktoré žiadateľom o patent umožňujú do jedného roka po podaní patentovej prihlášky v jednom štáte žiadať o patentovú ochranu aj v inom štáte pri zachovaní práva prednosti.⁴⁹

Ďalším významným právom je možnosť majiteľa patentu importovať predmety obsahujúce vynález, vyrobené v inej krajine Únie do krajiny, kde získal patentovú ochranu, bez toho, že by jeho patent zanikol.⁵⁰ Parížsky dohovor tiež upravuje možnosť udeľovania nútených licencií.⁵¹ Nezávislosť patentov⁵² získaných v jednotlivých krajinách na patentoch získaných (alebo zamietnutých) v iných krajinách je ďalším dôležitým právom, ktoré sa uplatní hlavne v prípadoch, kedy je určitý vynález národnou legislatívou vylúčený z patentovateľnosti.

Parížsky dohovor tiež upravuje morálne práva vynálezcu byť ako vynálezca uvedený v patente.⁵³

---

⁴⁸ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9879-7.

⁴⁹ Článok 4, Parížskeho dohovoru

⁵⁰ Čerpané z TRIMBLE, Marketa. *Global patents: limits of transnational enforcement*. New York: Oxford University Press, c2012. ISBN 978-0-19-984068-7.

⁵¹ Článok 5 Parížskeho dohovoru

⁵² Článok 4bis Parížskeho dohovoru

⁵³ Článok 4ter Parížskeho dohovoru

3.2. Dohoda TRIPS

Dôležitým medzníkom vo vývoji priemyselných práv je prijatie Dohody o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu - TRIPS na pôde Svetovej obchodnej organizácie WTO v roku 1994. Zmluvnou stranou je všetkých 164 štátov, ktoré sú členmi WTO.⁵⁴ Cieľom dohody je odstrániť rozdiely jednotlivých národných právnych úprav v oblasti práva duševného vlastníctva a vytvoriť spoločný medzinárodne právny základ ich ochrany s dôrazom na ich obchodné aspekty.

Táto dohoda článkom 2 inkorporovala niektoré ustanovenia Parížskeho dohovoru a tým ho učinila záväzným aj pre tie štáty, ktoré nie sú zmluvným štátom Parížskeho dohovoru⁵⁵. Dohoda TRIPS prináša princíp zaobchádzania podľa najvyšších výhod, ktorý cudzincom zaistí, že akákoľvek výhoda poskytnutá členským štátom občanom iných krajín, bude poskytnutá i občanom iných členských štátov, ide teda o princíp nediskriminácie. Ďalej upravuje vynútiteľnosť práv a postup pri riešení sporov vyplývajúcich z TRIPS medzi členskými štátmi, ktorý podlieha špeciálnej procedúre pred WTO.

Patentovej ochrane sa venuje oddiel 5. počínajúc článkom 27, ktorý upravuje základné požiadavky patentovateľnosti a zákaz diskriminácie, vzťahujúci sa na pôvod vynálezu, technické odvetvie a fakt, že ide o výrobky vyrobené miestne alebo dovezené. Národnej legislatíve umožňuje vylúčiť z patentovateľnosti vynálezy z dôvodu ochrany verejného poriadku, morálky, ochrany života, zdravia, životného prostredia. Dôvodom výluky ale nesmie byť fakt, že využitie samotného vynálezu je zakázané. Z patentovateľnosti umožňuje dohoda TRIPS tiež vylúčiť aj diagnostické, liečebné a chirurgické metódy liečenia ľudí a zvierat a rastliny a zvieratá, okrem mikroorganizmov a v podstate biologické postupy pestovania rastlín a zvierat inými než nebiologickými a mikrobiologickými postupmi.⁵⁶ Tejto téme sa bližšie venujem v kapitole o ochrane nových odrôd rastlín.

---

⁵⁴ https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm [cit. 2016-08-24].

⁵⁵ Carlos M. Correa and Abdulqawi A. Yusuf (eds), Intellectual Property and International Trade: TRIPS Agreement, 2.vyd., Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International,,str. 21

⁵⁶ Článok 27 TRIPS

Článok 30 upravuje výnimky z výlučných práv, pokiaľ nebudú neprimerane v rozpore s bežným využívaním patentu ani neprimerane na úkor oprávnených záujmov majiteľa patentu za súčasnej ochrany práv tretích osôb. S tým súvisí prípad *Canada – Patent Protection of Pharmaceutical Products*. Ide o prípad, kedy kanadská legislatíva umožňovala využitie patentu bez súhlasu majiteľa patentu k testovaniu liečiv a k výrobe a uskladňovaniu patentovaných výrobkov 6 mesiacov pred skončením patentu za účelom predaja po skončení patentu.⁵⁷ V tomto prípade panel rozhodol, že využitie patentu za účelom získania vládneho súhlasu s obchodovaním bez súhlasu majiteľa patenta spadá pod výnimky v článku 30 dohody TRIPS. Týmto prípadom došlo k potvrdeniu tzv. *Bolar Provisions*, ktoré umožňujú výrobcem generických liečiv využiť patentovaný výrobok bez súhlasu majiteľa patentu ešte pred uplynutím patentovej ochrany, ak je použitý za účelom získania úradného súhlasu k obchodovaniu a na trh je uvedený po skončení doby patentovej ochrany.

V článku 31 dohoda upravuje možnosť udelenia nútených licencií. Patentová ochrana je stanovená na dobu 20 rokov od podania prihlášky. K dobe ochrany sa vyjadril panel v spore *Canada – Term of Patent Protection* v náväznosti na článok 33 TRIPS a potvrdil, že doba ochrany plynie od podania prihlášky.⁵⁸

3.3. Zmluva o patentovej spolupráci (PCT)

Táto zmluva bola prijatá vo Washingtone v roku 1970 a je jednou z najvýznamnejších zmlúv v oblasti patentovej ochrany. Jej cieľom je umožniť získanie medzinárodnej patentovej ochrany vo veľkom počte štátov zjednodušeným spôsobom. Momentálne je to 148 štátov.⁵⁹ Štáty, ktoré pristúpili k tejto zmluve vytvárajú spoločne Medzinárodnú úniu pre patentovú spoluprácu.

Proces získania medzinárodnej patentovej ochrany spočíva v dvoch fázach. Medzinárodná fáza sa zahajuje podaním medzinárodnej patentovej prihlášky, ktorú môže podať občan alebo osoba s pobytom v niektorom zo zmluvných štátov

⁵⁷ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6.

⁵⁸ WTO WT/DS37170 dostupný z https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds170_e.htm

⁵⁹ <http://www.wipo.int/pct/en/> [cit. 2016-08-24].

u príslušného národného úradu. Tiež je možné ju podať priamo u WIPO. Prihláška môže obsahovať len jeden vynález, alebo skupinu vynálezov tvoriacich jednu vynálezcovskú myšlienku.⁶⁰ Tým je zachované pravidlo jednotnosti vynálezu. V prihláške musí byť vynález, o ktorého ochranu sa žiada, dostatočne jasne a úplne popísaný aby ho odborník v danej oblasti techniky mohol uskutočniť, musí obsahovať nároky prihlasovateľa, teda definíciu predmetu, o ktorého ochranu žiada, výkresy pre lepšie pochopenie vynálezu a anotáciu, ktorá predstavuje celkové zhrnutie podstaty vynálezu.

V prihláške je možné uplatniť právo priority, pokiaľ prihlasovateľ podal v minulosti patentovú prihlášku v niektorom zmluvnom štáte Parížskeho dohovoru. V prihláške sú automaticky určené všetky zmluvné štáty, prihlasovateľ sa preto pri podaní prihlášky nemusí rozhodnúť, v ktorom zmluvnom štáte, alebo u ktorého regionálneho úradu bude žiadať o ochranu.⁶¹ Následne Orgán pre medzinárodnú rešerš⁶² vyhotoví medzinárodnú rešerš, ktorá zisťuje súčasný stav techniky a vypracuje správu o medzinárodnej rešerši, v ktorej cituje dokumenty relevantné pre posúdenie patentovateľnosti a vydá písomný posudok k patentovateľnosti.

Vynález musí byť prínosom do stavu techniky a do spoločnosti ako takej. Vzhľadom k tomu, že jedným z účelov patentovej ochrany je podpora vývoja, bolo by proti zmyslu patentovej ochrany, pokiaľ by dochádzalo k udeľovaniu patentov na vynálezy, ktoré už súčasťou stavu techniky sú. Stály výbor patentových práv WIPO na svojom 22. zasadnutí v júli 2015⁶³ vydal štúdiu o vynálezcovskej činnosti, v ktorej bližšie rozoberá podmienky patentovateľnosti. Vynálezcovskú činnosť hodnotí odborník v danej technickej oblasti. Za odborníka sa obecné považuje osoba, ktorá má prístup k stavu techniky a má všeobecnú znalosť oboru, ktorého sa vynález týka. Nejde teda o osobu, ktorá je expertom v danom odvetví.

---

⁶⁰ HOŠKOVÁ, Marta. *Přihlašování vynálezů do zahraničí cestou PCT*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015. ISBN 978-80-87956-25-0. strana 58.

⁶¹ HOŠKOVÁ, Marta. *Přihlašování vynálezů do zahraničí cestou PCT*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015. ISBN 978-80-87956-25-0, str. 16

⁶² Týchto orgánov je momentálne 17, čerpané z HOŠKOVÁ, Marta. *Přihlašování vynálezů do zahraničí cestou PCT*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015. ISBN 978-80-87956-25-0

⁶³ http://www.wipo.int/edocs/mdocs/scp/en/scp_22/scp_22_3.pdf [cit. 2016-08-24].

Správu o medzinárodnej rešerši spolu s posudkom úrad doručuje prihlasovateľovi, ktorému je týmto umožnené rozhodnúť sa, či vziať prihlášku spať alebo zmeniť nároky v prihláške. Po uplynutí 18 mesiacov od získania práva priority zverejňuje WIPO medzinárodnú prihlášku a ďalej ju doručí každému určenému úradu. Prihlasovateľ má ďalej právo požiadať o medzinárodný predbežný prieskum, za účelom prieskumu ďalších dokumenty, ktoré by mohli byť prekážkou patentovateľnosti. Tým prispieva prihlasovateľovi k zvýšeniu svojej šance na získanie patentovej ochrany. Medzinárodný predbežný prieskum je fakultatívnou fázou v rámci medzinárodnej rešerše.

Po medzinárodnej fáze nasleduje fáza národná, ktorej účelom je získanie patentovej ochrany v žiadateľom určených krajinách alebo regiónoch. V tejto fáze sa postupuje podľa konkrétnych národných predpisov alebo regionálnych zmlúv týkajúcich sa patentového práva.

Zmluva o patentovej spolupráci predstavuje jednotný, formalizovaný systém, ktorý umožňuje získať patentovú ochranu v mnohých štátoch na základe podania len jednej prihlášky. Vzhľadom k tomu, že počas jednotlivých fáz umožňuje prihlasovateľovi upraviť svoje nároky a rozhodnúť sa, či chce v získavaní patentovej ochrany pokračovať, dáva tým prihlasovateľovi možnosť vyhnúť sa vysokým poplatkom spojených s patentovou ochranou. Ďalej mu poskytuje dlhšiu dobu rozhodnúť sa, v ktorých zmluvných štátoch bude žiadať o udelenie patentovej ochrany a zaručuje mu, že patentová prihláška nebude môcť byť odmietnutá z formálnych dôvodov v národnej fáze, pokiaľ splnila náležitosti podľa PCT.

3.4. Dohovor o udeľovaní európskych patentov

Tiež v praxi nazývaný Európsky patentový dohovor (EPC) je medzinárodnou zmluvou, ktorá upravuje problematiku udeľovania európskeho patentu. Bola prijatá 5. októbra 1973 a následne bola dva krát novelizovaná v rokoch 1991 a 2000. Zmluvnými stranami sú všetky štáty Európskej únie a ďalšie štáty⁶⁴ Európy, spolu až 38 štátov a ďalej platí na základe bilaterálnych zmlúv rozšírenie európskeho patentu tiež v Čiernej

⁶⁴ <https://www.epo.org/about-us/organisation/member-states.html> [cit. 2016-08-24].

Hore a Bosne a Hercegovine a od roku 2015 je možné validovať európsky patent s platnosťou pre územie Maroka⁶⁵ a Moldavska.⁶⁶

Tento dohovor bol prijatý za účelom posilnenia spolupráce⁶⁷ medzi európskymi štátmi v oblasti ochrany patentov, vytvorenia jednotných pravidiel a systému umožňujúcemu získať európsky patent v jedinom konaní a k tomu je vytvorené spoločné právo pre udeľovanie patentov na vynálezy.⁶⁸ Tým je založený európsky patentový systém, umožňujúci získať európsky patent, ktorý je regionálnym patentom.⁶⁹

EPC neobsahuje samostatnú definíciu vynálezu, jeho náležitosti vyplývajú z viacerých ustanovení dohovoru.

Čo sa týka novosti, každý vynález, na ktorý má byť udelený patent nesmie byť súčasťou stavu techniky. Dohovor za stav techniky považuje všetko, čo bolo verejnosti prístupné ústne, písomne, využívaním alebo iným spôsobom do dňa, kedy došlo k podaniu prihlášky. Do tohto stavu sa ale tiež počíta i obsah všetkých patentových prihlášok, ktoré boli podané pred dátumom podania predmetnej prihlášky, ale boli zverejnené až v deň alebo po dni jej zverejnenia. Týmto dochádza k zachovaniu práva prednosti.

Právo prednosti teda náleží prihlasovateľovi patentu, ktorý prihlasuje vynález, ktorý zatiaľ nebol verejnosti prístupný a nebola ani podaná patentová prihláška s rovnakým obsahom. Dohovor ale umožňuje výnimku, v prípadoch, kedy bol vynález zverejnený svojím vystavením na oficiálne uznávanej medzinárodnej výstave alebo v dobe nie dlhšej než 6 mesiacov pred podaním prihlášky došlo k podaniu prihlášky inou osobou, ktorá zjavne zneužila svoje právo podať patentovú prihlášku. Ide ochrannú lehotu, tzv. grace period.⁷⁰

K ďalšej podmienke patentovateľnosti, teda priemyselnej využiteľnosti, je nutné, aby vynález bolo možné bez ohľadu na odvetvie priemyslu vyrábať alebo

---

⁶⁵ <http://www.epo.org/news-issues/news/2015/20150119.html> [cit. 2016-08-24].

⁶⁶ <https://www.epo.org/news-issues/news/2015/20151008.html> [cit. 2016-08-24].

⁶⁷ Preambula EPC

⁶⁸ Článok 1 EPC

⁶⁹ JENERÁL, Emil. *Evropský a eurasijský patentový systém*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-73-8., str. 17.

⁷⁰ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9879-7. str. 50.

využívať. Dohovor samostatne za odvetvie priemyslu stanovuje poľnohospodárstvo. O priemyselnú využiteľnosť ide vtedy, ak je možné predmet vynálezu využívať alebo vyrábať v priemysle, poľnohospodárstve alebo iných oblastiach hospodárstva. Teda musí ísť o predmety, ktoré je možné opakovane vytvárať. Podstatné je, aby neboli v rozpore s dobrými mravmi a verejným poriadkom a aby nebolo zabránené možnosti ich znova realizácie. Dohovor stanovuje, že nepatentovateľné sú z dôvodu svojej priemyselnej nevyžiteľnosti chirurgické alebo terapeutické ošetrenia ľudského alebo zvieracieho alebo súvisiace diagnostické metódy.

Patent následne predstavuje pre svojho vlastníka exkluzívne právo k vynálezu na určitú dobu, ktorá je 20 rokov od podania patentovej prihlášky.

Európsky patent je možné udeliť na vynález vo všetkých oblastiach techniky. Technický charakter vynálezu nie je v dohovore explicitne uvedený, ale dá sa odvodiť z článku 42/1 (a) a 42/1 (c) sprievodného predpisu⁷¹ k EPC. Tieto ustanovenia upravujú náležitosti európskej patentovej prihlášky, ktorej súčasťou je popis. Tento musí okrem iného obsahovať oblasť techniky, ktorej sa vynález týka a ďalej musí objasňovať vynález takým spôsobom, aby bolo možné pochopiť technický problém a jeho riešenie. Ďalším nárokom, ktorý nie je explicitne uvedený v texte EPC je jasnosť a úplnosť prihlášky, aby pre odborníka bolo možné uskutočniť vynález. Táto úprava sa nachádza v článku 83 EPC.

EPC obsahuje demonštratívny výpočet predmetov, ktoré sa za vynálezy nepokladajú⁷². Ide o objavy, vedecké teórie a matematické metódy, estetické výtvary, plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hranie hier, vykonávanie obchodnej činnosti, podávanie informácií a programy počítačov.

Čo sa týka počítačových programov ale aj ostatných predmetov a činností, výluka z patentovateľnosti platí len na predmety a činnosti ako také. Tým je daná možnosť počítačový program pri splnení ostatných všeobecných podmienok patentovateľnosti patentovať, pokiaľ je schopný privodiť pri použití počítača ďalší technický účinok, nad

---

⁷¹ Sprievodný predpis k Dohovoru o udeľovaní európskych patentov zo dňa 5. októbra 1973

⁷² Článok 52 odst. 2 EPC

rámec bežných fyzikálnych účinkov.⁷³ V konkrétnom prípade rozhodoval technický odvolací senát EPO, ktorý rozhodol, že „vynález pozostávajúci z kombinácie technických a netechnických vlastností, ktorý má ako celok technický charakter, sa má posudzovať, čo sa týka vynálezcovskej činnosti, podľa tých technických vlastností, ktoré prispievajú k danému technickému charakteru a tie vlastnosti, ktoré k technickému charakteru vynálezu neprispievajú, nepredstavujú vynálezcovskú činnosť.“⁷⁴

EPC počíta s možnosťou podania patentovej prihlášky fyzickou osobou, právnickou osobou i osobou s postavením právnickej osoby. Tiež umožňuje, aby prihlášku podalo niekoľko spoluprihlasovateľov, alebo viac prihlasovateľov, ktorí určia rôzne štáty.⁷⁵ Patent náleží vynálezcovi alebo jeho nástupcovi. Pokiaľ ide o vynález zamestnanca, ktorý zamestnanec vynájde v pracovne právnom alebo obdobnom pomere, právo na podanie patentovej prihlášky náleží zamestnávateľovi, pokiaľ si zmluvou nedohodnú odlišné podmienky.

Následne získaný patent umožňuje jeho vlastníkovi dispozíciu s ním. To znamená, že vlastník má nielen výlučné, teda absolútne právo kohokoľvek vylúčiť z dispozície s predmetom patentu, ale môže tiež poskytnúť právo iným osobám na základe licenčnej alebo obdobnej zmluvy alebo previesť právo na inú osobu. Pokiaľ náleží patent viacerým osobám, súhlas s dispozíciou s právom musí byť udelený všetkými vlastníkmi patentu.

Európsku patentovú prihlášku je možné podať u Európskeho patentového úradu, ktorý je založený EPC a sídli v Mníchove, alebo u iného príslušného orgánu štátu. Prihláška musí splňovať stanovené náležitosti a podlieha prihlasovaciemu a rešeršnému poplatku. V prípade, že prihlasovateľ riadne podal prihlášku v ktoromkoľvek zmluvnom štáte Parížskeho Dohovoru alebo Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie má po dobu 12 mesiacov od jej podania právo podať európsku patentovú prihlášku a v nej uplatniť právo prednosti, ktoré mu náleží od dňa podania pôvodnej prihlášky.

---

⁷³ JENERÁL, Emil. *Evropský a eurasijský patentový systém*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-73-8., str. 32.

⁷⁴ Rozhodnutie technického odvolacieho senátu EPO zo dňa 26.9.2002, č.j.: T-641/00 – 3.5.1 <https://www.epo.org/law-practice/case-law-appeals/pdf/t000641ep1.pdf> [cit. 2016-08-24].

⁷⁵ Článok 58 a 59 EPC

Tým je vylúčené, aby bol udelený európsky patent inému prihlasovateľovi na rovnaký vynález.

Európsky patentový úrad preskúma, či prihláška spolu s vynálezom spĺňajú požiadavky EPC a vypracuje správu o európskej rešerši. V rešerši úrad zisťuje, či existujú zverejnené dokumenty potvrdzujúce stav techniky, teda také, ktoré môžu mať vplyv na patentovateľnosť nárokovaného vynálezu z hľadiska jeho vynálezcovskej činnosti a novosti.⁷⁶ Následne je prihlasovateľovi zaslaná správa spoločne so stanoviskom k rešerši a ten má možnosť rozhodnúť sa, či bude pokračovať v prihlasovaní alebo v dôsledku malej šance na udelenie patentu nebude v prihlasovaní pokračovať.

Po uplynutí 18 mesiacov od podania prihlášky alebo od uplatnenia práva prednosti zverejní EPÚ prihlášku. Tým sa stane súčasťou stavu techniky, tretím osobám vzniká právo na podávanie pripomienok k prihláške a prihlasovateľovi začína bežať šesť mesačná lehota k podaniu žiadosti o vecný prieskum prihlášky a vzniká mu poplatková povinnosť. Pokiaľ prihlasovateľ nepodá žiadosť o vecný prieskum, považuje sa prihláška za vzatú späť.⁷⁷

EPÚ následne buď európsky patent udelí, pokiaľ prihláška splnila požiadavky dohovoru a v Európskom patentovom vestníku zverejní oznámenie o udelení patentu, alebo prihlášku zamietne.

Po zverejnení oznámenia vzniká komukoľvek právo podať odpor proti tomuto patentu. EPÚ buď odpor zamietne, zruší patent alebo zachová patent na základe zmien uskutočnených majiteľom patentu. Patent je možné zrušiť len z taxatívne určených dôvodov stanovených dohovorom.

Európsky patent sa stáva okamžikom zverejnenia oznámenia o jeho udelení zväzkom národných patentov v zmluvných štátoch, pre ktoré bol udelený.⁷⁸ Je platný 20 rokov od dňa podania prihlášky ale jeho platnosť po splnení podmienok môže zmluvný

---

⁷⁶ Pravidlo 61 Vykonávacieho predpisu k EPC zo dňa 5. októbra 1973

⁷⁷ Článok 94 odst.2 EPC

⁷⁸ JENERÁL, Emil. *Evropský a eurasijský patentový systém*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 9788086855738.str.141.

štát predĺžiť. Tým, že ide len o zväzok národných patentov je v prípade ich porušenia nutné dožadovať sa ich ochrany v jednotlivých štátoch.

3.5. Londýnska dohoda

Snaha o zefektívnenie systému európskeho patentového práva prišla v podobe Londýnskej dohody z roku 2000, ktorá má za následok, že zmluvné štáty tejto dohody sa vzdali práva na preklad patentu po jeho zverejnení do svojho úradného jazyka a postačí, že patent bude zverejnený v jednom z úradných jazykov EPÚ, teda v angličtine, francúzštine alebo nemčine. Tým dochádza k šetreniu nákladov na preklady.

3.6. Jednotný patent

Európsky patent predstavuje síce jednotný systém získavania patentov, stále však neprináša jednotný patent, ktorým by boli vynálezy chránené vo viacerých krajinách. K takejto ochrane má prispieť nový patentový balíček prijatý Európskym parlamentom v roku 2012, spočívajúci v dvoch nariadeniach a medzinárodnej zmluve. Balíček obsahuje Nariadenie EP a Rady (EÚ), ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti vytvorenia jednotnej patentovej ochrany⁷⁹, Nariadenie Rady (EÚ) o prekladoch⁸⁰ a medzinárodnej Dohody o Jednotnom patentovom súde.⁸¹

Balíček zakladá možnosť získať európsky patent s unitárnym účinkom. Jeho cieľom je zabezpečiť patentovú ochranu v 26 zmluvných štátoch EÚ, okrem Španielska a Chorvátska⁸², ktoré sa rozhodli nezúčastniť, podaním jedinej patentovej prihlášky prostredníctvom EPÚ a po následnej žiadosti o jednotný patent podanej do jedného mesiaca od udelenia európskeho patentu. Tento balíček bude účinný až po ratifikácii

---

⁷⁹ Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) č.1257/2012 zo dňa 17. decembra 2012

⁸⁰ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1260/2012 zo dňa 17. decembra 2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej patentovej ochrany so zreteľom na platný režim prekladov

⁸¹ Dohoda o Jednotnom patentovom súde 2013/C 175/01

⁸² http://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/patents/unitary-patent/index_en.htm [cit. 2016-08-24].

aspoň 13 štátov. Momentálne je zmluva ratifikovaná ôsmimi štátmi.⁸³ K účinnosti je výslovne vyžadovaná ratifikácia prvých troch štátov s najvyšším počtom platných európskych patentov. Ide o Francúzsko, Nemecko a Veľkú Britániu. Francúzsko už ratifikovalo, na Nemecko a Veľkú Britániu sa čaká. Po referende o vystúpení Veľkej Británie z EÚ je samozrejmé, že proces ratifikácie zmluvy sa zdrží. Ďalší osud zmluvy nie je jasný, ale do formálneho výstupu Veľkej Británie je stále možné, že Británia postúpi k procesu ratifikácie.⁸⁴

Súčasťou balíčka je medzinárodná zmluva o zriadení Jednotného patentového súdu, ktorý bude riešiť spory týkajúce sa jednotného patentu, ale aj spory o európske patenty, platné na území štátov, ktoré zmluvu ratifikovali.

Aj keď vytvorenie jednotného patentu sa na prvý pohľad môže javiť ako zásadná zmena v oblasti patentovej ochrany v EÚ, je nutné si uvedomiť, že jednotný patent i naďalej predstavuje len alternatívu k už existujúcej patentovej ochrane.⁸⁵ Tým, že získanie jednotného patentu bude možné len s účinkami na území tých štátov, ktoré ratifikujú medzinárodnú zmluvu o vytvorení Jednotného patentového súdu, jednotný patent bude poskytovať ochranu vynálezom na území minimálne 13 krajín, maximálne však na území 26 krajín, po ratifikácii všetkými štátmi a nebude sa preto vzťahovať na zvyšné štáty EPÚ, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ.

Čo sa týka pôsobnosti Jednotného patentového súdu, ten bude rozhodovať o európskych patentoch a tiež o európskych patentoch, na ktoré vlastníak patentu získal jednotný účinok. Rozhodnutia tohto súdu budú záväzné pre zmluvné štáty medzinárodnej zmluvy o Jednotnom patentovom súde. Sídлом súdu prvého stupňa bude Paríž, kde bude sídliť ústredná komora, so sekciami v Londýne a Mníchove. Vecná

---

⁸³ Italy joins the unitary patent http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-15-5748_en.htm [cit. 2016-08-24].

⁸⁴ <http://kluwerpatentblog.com/2016/06/24/shock-after-brexit-referendum-and-what-will-be-of-the-unitary-patent-system/> [cit. 2016-08-24].

⁸⁵ PILA, Justine a Christopher WADLOW. *The unitary EU patent system*. Studies of the Oxford Institute of European and Comparative Law. ISBN 18-494-6619-X., str. 4.

príslušnosť bude daná podľa patentovej klasifikácie.⁸⁶ Ďalej sa súd bude skladať z miestnych a regionálnych komôr a odvolacieho súdu so sídlom v Luxemburgu.

Dôvodom obáv niektorých odborníkov⁸⁷ je fakt, že patentový súd bude oprávnený udeľovať súdne zákazy alebo predbežné opatrenia proti porušovaniu patentových práv ale následný protinávrh na zrušenie patentu bude môcť miestna alebo regionálna komora postúpiť ústrednej komore.⁸⁸ Tak môže dôjsť k prípadu, že proti oprávnenému majiteľovi patentu miestna alebo regionálna komora vydá súdny zákaz alebo predbežné opatrenie, ale platnosť patentu bude posudzovať až ústredná komora na základe podania protinávru majiteľa patentu.

Aj keď vznik jednotného patentu prináša určitý stupeň zjednotenia patentovej ochrany, znižuje finančné náklady a administratívne požiadavky, systém má mnoho nedostatkov. Či už je to napr. vyššie zmienená súdna príslušnosť, ale ďalej aj úradné jazyky, ktorými sú síce pred regionálnou alebo miestnou komorou úradné jazyky členského štátu, kde sa komora nachádza, ale v prípade, že viacero štátov zdieľa jednu komoru, budú sa musieť dohodnúť, ktorý jazyk budú používať.⁸⁹ To môžu predstavovať určitú bariéru v získavaní patentovej ochrany pre menšie krajiny, ktoré si nebudú môcť z finančných dôvodov dovoliť vytvoriť vlastnú komoru.

3.7. Zmluva o patentovom práve (PLT)

Zmluva o patentovom práve bola prijatá 1. júna 2000 a má momentálne 37 zmluvných strán.⁹⁰ Jej účelom je zjednodušiť a harmonizovať proces získavania patentov na regionálnej a národnej úrovni. Ide o výhradne procesný predpis. Upravuje maximálny rámec požiadaviek, ktoré členský štát môže vyžadovať od žiadateľov a majiteľov patentov, za súčasného zachovania práva zmluvného štátu tieto požiadavky modifikovať v prospech žiadateľov a majiteľov.

---

⁸⁶Príloha 2 Dohody o Jednotnom patentovom súde

⁸⁷ JACOB, Robin. *IP and other things : a collection of essays and speeches*. 1. Oxford: Hart Publishing, 2015. ISBN 9781782254973. esej To Bifurcate or not to bifurcate: That is the question.

⁸⁸ Článok 33 odst. 3 písm. b) Dohody o Jednotnom patentovom súde

⁸⁹ Článok 49 odst.1 Dohody o Jednotnom patentovom súde

⁹⁰ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=4 [cit. 2016-08-24].

Úprava sa týka dátumu podania prihlášky, ktorý nastáva dňom, kedy je úradu doručená žiadosť, z ktorej musí byť jasná identifikácia žiadateľa a popis vynálezu.

Ďalej zmluva zjednodušuje postup pred patentovým úradom, napríklad poskytuje výnimky z povinného zastúpenia a žiadateľ tak môže jednať sám, čím redukuje finančné náklady na získanie patentu. V článku 10 zmluva stanovuje, že patent nemôže byť zrušený len z dôvodu, že žiadateľ nesplnil niektoré formálne náležitosti. Zmluva tiež zaviedla možnosť podať prihlášku elektronicky.

3.8. Budapeštianska zmluva o medzinárodnom uznávaní uloženia mikroorganizmov na účely patentového konania

Táto zmluva z 28. apríla 1977 má momentálne 77 zmluvných štátov⁹¹, tvoriacich úniu. Zmluva zaväzuje štáty, aby pre patentové konanie uznali uloženie mikroorganizmov, ako vzoriek, v ktoromkoľvek medzinárodnom ukladačom mieste.

Uložením mikroorganizmu sa pri podaní patentovej prihlášky splní požiadavka opisu vynálezu, ktorý v prípade mikroorganizmov nie je možné opísať len slovné. Aby bolo toto uloženie jednoduchšie, zmluva zaviedla tzv. „medzinárodné ukladačie miesta“, kde je možné vzorku uložiť. Momentálne existuje 44 týchto miest.⁹²

3.9. Štrasburská dohoda o medzinárodnom patentovom triedení (IPC)

Štrasburská dohoda z roku 1971 vytvorila medzinárodný systém patentového triedenia. Má momentálne 62 zmluvných strán⁹³ ale využívajú ho patentové úrady vo viac než 100 štátoch.

Tento systém delí technológie do ôsmich tried a asi 70,000 podtried. Je významnou pomôckou pri zisťovaní existencie dokumentov dokazujúcich stav techniky. Je každoročne doplňovaný.

⁹¹ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=7 [cit. 2016-08-24].

⁹² http://www.wipo.int/treaties/en/registration/budapest/summary_budapest.html [cit. 2016-08-24].

⁹³ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=11 [cit. 2016-08-24].

3.10. Euroázijský patentový systém

Regionálny systém patentovej ochrany podobný systému Európskej patentovej ochrany vznikol prijatím Euroázijskej patentovej dohody, ktorá bola prijatá 9. septembra 1994. Touto dohodou bol založený aj Euroázijský patentový úrad so sídlom v Moskve. Účelom vzniku tohto systému bolo vytvoriť a zjednodušiť možnosť získania patentovej ochrany prostredníctvom jediného patentu platného na území 9 nástupníckych krajín bývalého sovietskeho zväzu podaním jedinej patentovej prihlášky. Po vystúpení Moldavska má dohoda momentálne 8 zmluvných strán.⁹⁴

Výhodou systému je jediný jazyk, ruština, v ktorom prebieha proces získania patentu. Euroázijský patent je možné získať tiež podaním medzinárodnej patentovej prihlášky prostredníctvom systému PCT.

3.11. Novodobé trendy a problémy v oblasti patentového práva

Pretože získanie patentovej ochrany na vynález je zdĺhavým a nákladným procesom, v súvislosti s oprávnením využívať vynález sa vyskytujú rôzne problémy. Majiteľovi patentu náleží možnosť poskytnúť k využitiu vynálezu licenciu. S ňou sú spojené licenčné poplatky, ktoré pre majiteľa patentu predstavujú určitú kompenzáciu za náklady vynaložené za investície do vynálezu a následné, finančne náročné, získanie patentovej ochrany.

V posledných rokoch sa ale vyskytujú spoločnosti, ktoré neprodukujú výrobky, ale kupujú patenty od ich majiteľov za účelom poskytovania licencií. Tým sa stavajú do pozície sprostredkovateľa licencií, čo môže byť prínosné hlavne pokiaľ pôvodný majiteľ patentu sám má len obmedzenú možnosť poskytnúť licenciu priamo producentom, ale tiež niektoré z týchto spoločností, nazývané aj „patentový trolovia“⁹⁵,

---

⁹⁴ http://www.wipo.int/edocs/pctndocs/en/2012/pct_news_2012_01.pdf [cit. 2016-08-24].

⁹⁵ Čerpané z Bessen, James E. and Meurer, Michael J. and Ford, Jennifer Laurissa, The Private and Social Costs of Patent Trolls (September 19, 2011). Boston Univ. School of Law, Law and Economics Research Paper No. 11-45. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=1930272>
<http://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=0700310700710660860820050901231260890990320200610910090980230710880820650290731091131000281000410521221050700910191251270310640470200>

zneužívajú takto získané patenty k vyvolaniu súdnych sporov. Ich zámerom je obvykle tento patent kúpiť a následne žalovať inú spoločnosť, na základe tvrdenia, že tá porušuje ich patentové práva. Tento fenomén, momentálne viditeľný hlavne v USA, kde súdne poroty často rozhodujú v prospech majiteľa patentov a kde priznaná výška náhrady škody je zvyčajne vyššia než skutočná škoda⁹⁶, vytvára pre patentových trollov lukratívny business.

3.12. Patent Prosecution Highway (PPH)

Z dôvodu zefektívňovania a zrýchľovania získania patentovej ochrany vo viacerých štátoch vznikol systém PPH. Jeho úlohou je využiť už raz udelený patent v jednom štáte k urýchlenému získaniu patentu v ďalších štátoch.

System je založený na predpoklade, že pokiaľ patentová prihláška splnila podmienky patentovateľnosti v jednom štáte a prihlasovateľovi patentový úrad (Office of first filing) udelil patent, bude pred patentovým úradom iného štátu (office of second filing) môcť byť vykonaný urýchlený prieskum patentovej prihlášky pred udelením patentu.⁹⁷

Patentová ochrana je v dnešnej dobe značne internacionalizovaná hlavne z dôvodu neustále sa rozširujúceho medzinárodného a svetového obchodu. Postupná spolupráca medzi štátmi nasvedčuje možnosti, že v budúcnosti raz vznikne inštitút globálneho patentu. Z dôvodu roztrieštených patentových úprav jednotlivých štátov, rôznym požiadavkám na patentovateľnosť vynálezov a rôznym jazykom je ale tento predpoklad zatiaľ víziou budúcnosti.

[55044087088019114118092004084055064095126064100122008115114119098022104111110091004018026113005087028064103103078115&EXT=pdf](https://www.patent.gov/patent-prosecution-highway) [cit. 2016-08-24].

⁹⁶ JACOB, Robin. *IP and other things : a collection of essays and speeches*. 1. Oxford: Hart Publishing, 2015. ISBN 9781782254973. str. 251.

⁹⁷ SCHNEIDEROVÁ, Eva. *Optimalizace přihlašování vynálezů k ochraně do zahraničí*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-05-2., str.127

4. Úžitkové vzory – ochrana v medzinárodnom práve

Úžitkové vzory predstavujú zjednodušenú formu ochrany na technické riešenia. Predstavujú koncept rýchleho a finančne nie veľmi nákladného spôsobu ochrany, ktorý má veľa zhodných prvkov s patentovou ochranou vynálezov a ktorý tiež podlieha nutnosti registrácie.

Medzinárodná úprava úžitkových vzorov sa čiastočne nachádza v Parížskom dohovore a ten je zároveň aj jediným medzinárodne právnym predpisom upravujúcim túto problematiku. Úprava úžitkových vzorov nie je harmonizovaná a je preto ponechaná na národnú legislatívu. Ochrana prostredníctvom úžitkového vzoru ale nie je možné získať v každom štáte sveta.⁹⁸

Obecne je ale možné zhrnúť, na aké typy technických riešení sa uplatňuje ochrana úžitkovými vzormi. Tieto riešenia musia spĺňať podmienku svetovej novosti, priemyselnej využiteľnosti a určitého stupňa tvorivej činnosti, ktorá sa rozdiel od patentovej ochrany vyžaduje na nižšej úrovni. Úžitkovým vzorom ale nie je možné chrániť spôsoby výroby, pracovnej činnosti ani biologické reprodukčné materiály.⁹⁹

Je dôležité uviesť, že je možná aj súbežná ochrana jedného technického riešenia pomocou patentov a úžitkových vzorov, čo môže prihlasovateľovi slúžiť ako výhoda pri potenciálnych námietkach proti jeho patentu podaných inou osobou.

Úžitkový vzor, oproti patentu, je chránený vo väčšine štátov sveta po dobu 10 rokov.¹⁰⁰ Jeho výhodou je, že pri podaní prihlášky úžitkového vzoru nedochádza vo väčšine štátov k prieskumu svetovej novosti a pokiaľ došlo v dobe 6 mesiacov pred podaním prihlášky k zverejneniu riešenia, nemá to vplyv na dosiahnutý stav techniky.¹⁰¹

---

⁹⁸ http://www.wipo.int/sme/en/ip_business/utility_models/where.htm [cit. 2016-08-24].

⁹⁹ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9879-7. str. 231.

¹⁰⁰ Richards J. Utility model protection throughout the world. Intellectual Property Owner's Association. Retrieved from http://www.ipo.org/AM/Template.cfm?_afw=2010.https://www.ipo.org/wp-content/uploads/2013/03/Utility_Model_protection.pdf

¹⁰¹ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7. str. 61.

5. Priemyselné vzory – ochrana v medzinárodnom práve

Ochrana priemyselných vzorov patrí do oblasti práv duševného vlastníctva z toho dôvodu, že vznikajú tvorivou činnosťou dizajnérov, návrhárov a priemyselných výtvarníkov, pri ktorej vzniká originálny výrobok. Priemyselné vzory sú charakteristické svojím vzhľadom, predovšetkým v ich líniách, štruktúre, použitých materiáloch a tvaroch, je pre ne typická ich estetika. Naopak, technická povaha, tak ako je vyžadovaná u patentov, u nich nepredstavuje podmienku získania ochrany.

U priemyselných vzorov je predmetom ochrany zmyslami vnímateľný vzhľad (dizajn) výrobku. Tým, že pre ochranu priemyselného vzoru je dôležitý jeho vizuálny charakter, je možné diela, ktoré vznikli ako diela umelecké podľa národnej úpravy, chrániť súčasne tiež prostredníctvom autorskoprávnej ochrany.

5.1. Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel

Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel, prijatý v roku 1886 vo švajčiarskom Berne, je medzinárodnou zmluvou upravujúcou a harmonizujúcou minimálnu ochranu literárnych a umeleckých diel a práv ich autorov. Tento dohovor umožňuje, aby zmluvné štáty rozšírili ochranu aj na diela úžitkového umenia, priemyselné vzory a modely. V prípade, že v inom štáte nie je priemyselným vzorom zaistená žiadna zvláštna ochrana, podliehajú tieto autorskoprávnej ochrane.¹⁰²

5.2. Parížsky dohovor o ochrane duševného vlastníctva

Parížsky dohovor zaisťuje v oblasti priemyselných vzorov princíp národného zachádzania, právo prednosti a v článku 5 quinquies zaväzuje všetky členské štáty chrániť priemyselné vzory a modely, i keď nestanovuje konkrétnu formu ochrany a ponecháva ju tým národnej právnej úprave. Ochrana priemyselných vzorov a modelov

---

¹⁰² Článok 2 odst. 7 Bernského dohovoru

nesmie zaniknúť z dôvodu ich nevyužívania ani pre dovážanie zhodných predmetov s chránenými predmetmi.¹⁰³

5.3 Dohoda TRIPS

Rovnako ako úprava v Parížskom dohovore, dohoda TRIPS nestanovuje konkrétny spôsob ochrany priemyselných vzorov. Členským štátom je preto ponechaná možnosť rozhodnúť sa, akú formu ochrany im poskytnú. Môže ísť preto o formu ochrany sui generis priamo priemyselným právom, ale napríklad aj právom proti nekalej súťaži alebo právom autorským. Rozdiel sa týka jedine úpravy textilných vzorov, pre ktoré dohoda TRIPS umožňuje explicitne ochranu buď priemyselným vzorom alebo autorským právom.¹⁰⁴

Majiteľovi priemyselného vzoru náleží právo zabrániť komukoľvek, kto bez jeho súhlasu pre komerčné účely vyrába, predáva alebo dováža výrobky obsahujúce priemyselný vzor.¹⁰⁵

5.4. Haagska dohoda

Haagska dohoda o medzinárodnom prihlasovaní priemyselných vzorov bola prijatá 6. novembra 1925 a revidovaná v rokoch 1934 londýnskym aktom a 1960 haagskym aktom. Ide o najdôležitejší medzinárodný dokument upravujúci ochranu priemyselných vzorov. Jej účelom je umožniť tvorcom priemyselných vzorov a modelov získať ochranu vo väčšom množstve štátov podaním jednej medzinárodnej prihlášky. Táto zmluva vytvorila systém medzinárodného prihlasovania priemyselných vzorov tzv. Haagsky systém spravovaný WIPO. Systém má momentálne 65 zmluvných štátov¹⁰⁶, a od roku 2008 sú členmi aj Európska únia a OAPI. Spoločne tvoria všetky zmluvné strany Haagsku úniu.

Prihlášku môže podať štátny príslušník, osoba s bydliskom v zmluvnom štáte i osoba vykonávajúca v tomto štáte obchodnú alebo priemyselnú činnosť. Prihlášku je možné podať priamo u WIPO alebo prostredníctvom národného úradu. Dohoda

---

¹⁰³ Článok 5 Parížskeho dohovoru

¹⁰⁴ Článok 25 odst. 2 TRIPS

¹⁰⁵ Článok 26 TRIPS

¹⁰⁶ <http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/hague.pdf> [cit. 2016-08-24].

stanovuje požiadavky na prihlášku a pri podaní jednej prihlášky umožňuje registrovať až 100 priemyselných vzorov ak sú všetky zaradené do jednej skupiny podľa medzinárodného triedenia založeného Locarnskou dohodou. (upravené ďalej)

WIPO následne zisťuje, či prihláška spĺňa formálne požiadavky a pokiaľ áno, zapíše priemyselný vzor do medzinárodného registra vzorov a modelov a zverejní ho vo vestníku. Tento vestník sa doručuje jednotlivým národným úradom zmluvných štátov a tie majú možnosť do 6 mesiacov od jeho doručenia odmietnuť udelenie ochrany na priemyselný vzor, pokiaľ ten nespĺňa podmienky zákona tohto štátu.¹⁰⁷ Teda v prípade, že priemyselnému vzoru chýbajú atribúty novosti alebo originality, nemá nárok na získanie ochrany. Pokiaľ sú podmienky splnené, priemyselný vzor získa takú právnu ochranu aká by mu náležala podaním národnej prihlášky.

Ochrana priemyselného vzoru trvá 5 rokov s možnosťou ju maximálne dva krát predĺžiť vždy o ďalších 5 rokov, zaplatením obnovovacích poplatkov.

5.5. Locarnská dohoda o vytvorení medzinárodného triedenia priemyselných vzorov

Locarnskou dohodou prijatou v roku 1968 bol vytvorený jednotný medzinárodný systém triedenia priemyselných vzorov a modelov. Toto triedenie rozdeľuje výrobky, ktoré môžu byť predmetom priemyselného vzoru alebo modelu, do 32 tried a 219 podtried.

Toto triedenie slúži k zjednoteniu terminológie pri prihlasovaní priemyselných vzorov prostredníctvom medzinárodného systému. Táto klasifikácia bola niekoľkokrát menená a momentálne je účinná jej desiaty verzia.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷ Článok 8 odst. 1 Haagskej dohody

¹⁰⁸ <http://www.wipo.int/classifications/nivilo/locarno10/index.htm?lang=EN#> [cit. 2016-08-24].

5.6. Ženevský akt Haagskej dohody o medzinárodnom zápise priemyselných vzorov

Ženevský akt Haagskej dohody bol prijatý v roku 1999 a tvorí samostatnú zmluvu patriacu do Haagskeho systému. Zmluvné strany Haagskeho Aktu nemajú povinnosť pristúpiť k Ženevskému aktu a neplatí to ani opačne. Ženevský akt je samostatnou medzinárodnou zmluvou a pristúpením k nej sa zmluvný štát stáva členom Haagskeho systému. Ochranu priemyselných vzorov ale môže prihlasovateľ žiadať len v tých štátoch, ktoré sú zmluvnou stranou Ženevského aktu, pokiaľ nie je štátnym príslušníkom krajiny, ktorá je členským štátom aj ďalších zmlúv v rámci Haagskeho systému. Od roku 2015 je zmluvnou stranou Ženevského aktu aj USA.¹⁰⁹

Novinkou, ktorú Ženevský akt prináša oproti Haagskemu aktu je možnosť, aby sa zmluvnou stranou únie stala aj medzivládna organizácia, čo vyžila EÚ a od 1.1.2008 je Ženevský akt účinný pre územie EÚ. Tým vznikla možnosť získať na území EÚ priemyselný vzor Spoločenstva (viz ďalej) a spolu s ním aj ochranu v zmluvných štátoch Ženevského aktu. Zároveň je ale nutné dodať, že pokiaľ členský štát EÚ nie je samostatnou zmluvnou stranou Haagskej dohody, nie je možné tento štát určiť v medzinárodnej prihláške ako štát, kde má byť priemyselnému vzoru poskytnutá ochrana.¹¹⁰

Ďalšou zmenou je predĺženie doby k odmietnutiu zápisu priemyselného vzoru alebo modelu z pôvodných 6 mesiacov na 12 mesiacov.

Prijatie Ženevského aktu bolo významným prínosom do Haagskeho systému hlavne z dôvodu zapojenia medzivládnych organizácií do systému a tým prispelo k výraznému rozšíreniu Haagskej únie.

5.7. Dizajn Spoločenstva

---

¹⁰⁹ <http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/hague.pdf> [cit. 2016-08-24].

¹¹⁰ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9879-7.str. 295

Nariadením Rady ES č. 6/2002 zo dňa 12. decembra 2001 o dizajnoch Spoločenstva bol vytvorený koncept dizajnu s jednotným účinkom pre všetky štáty EÚ. Došlo k tomu zo snahy naplniť ciele Únie¹¹¹, ako je hospodársky a sociálny pokrok a trvalo udržateľný rozvoj, ochrana práv a tiež z nutnosti ochrany hospodárskej súťaže, ktorá je negatívne ovplyvňovaná rôznymi prihláškami, postupmi a predpismi, ktoré predstavujú pre užívateľov finančné náklady a z dôvodu odstránenia prekážok voľného pohybu tovaru predstavovaných obmedzenými účinkami ochrany dizajnov na území jednotlivých štátov.

Dizajn musí pre získanie ochrany spĺňať požiadavku novosti, teda že verejnosti nebol prístupný zhodný dizajn a požiadavku individuálnej povahy¹¹², ktorá sa posudzuje podľa celkového dojmu, ktorý vyvoláva u informovaného užívateľa. K požiadavku individuálnej povahy, vágne definovanému v Nariadení, judikoval Súdny dvor v rozhodnutí *„Článok 6 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva sa má vykladať v tom zmysle, že dizajn sa môže považovať za predstavujúci osobitý charakter v prípade, ak celkový dojem, ktorý tento dizajn u informovaného užívateľa vyvoláva je odlišný od toho dojmu, ktorý vyvoláva u takéhoto užívateľa nie kombinácia izolovaných prvkov vytvorených z viacerých skorších dizajnov, ale jeden alebo viacej skorších individualizovaných dizajnov“*¹¹³. V tomto spore išlo o napodobeniny odevov, ktoré obsahovali nezapísaný dizajn (viď ďalej). Individuálny charakter dizajnu je preto nutné posudzovať vo vzťahu k jednému alebo viacerým dizajnom, nie vo vzťahu ku kombinácii častí rôznych dizajnov. Tým Súdny dvor prispel k osvetleniu pojmu individuálna povaha.

Článok 1 nariadenia rozlišuje ochranu dizajnov na dizajny nezapísané a zapísané. Ochranu zapísaným dizajnom je možné získať po podaní prihlášky u EUIPO (viď ďalej) alebo u ústredného úradu priemyselného vlastníctva členského štátu. Prekážkou zápisu nie je, ak bol dizajn prístupný verejnosti v dobe 12 mesiacov pred

---

¹¹¹ Článok 2 Zmluvy o Európskej únii
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/ce32120061229sk00010331.pdf> [cit. 2016-08-24].

¹¹² článok 6 Nariadenia Rady (ES) 6/2002 z 12. decembra 2001

¹¹³ rozsudok Súdneho dvora C-345/13 zo dňa 19. júna 2014 vo veci Karen Millen Fashions Ltd proti Dunnes Stores, Dunnes Stores (Limerick) Ltd.

podaním prihlášky.¹¹⁴ Nariadenie nepripúšťa možnosť vzniku práva k dizajnu, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a verejným poriadkom.

Doba ochrany pre zapísaný dizajn činí 5 rokov, ale túto dobu je možné predĺžiť vždy o ďalších 5 rokov až na maximálnu dobu 25 rokov.

Ak dizajn spĺňa podmienky podľa článku 45, zapíše úrad prihlášku do registra dizajnu spoločenstva. Potom uverejní dizajn vo Vestníku dizajnu spoločenstva. Postup úradu je založený na princípe registrácie, z toho dôvodu nedochádza k overovaniu novosti ani individuálnej povahy dizajnu. Proti tomu je umožnená obrana vo forme protinávrhu v súdnom spore o porušení práv alebo v forme žiadosti u EUIPO, ktoré majú za následok vyslovenie neplatnosti dizajnu. Neplatnosť zapísaného dizajnu preto môže vysloviť nielen EUIPO, ale aj súd.

Nezapísaný dizajn je výhodným spôsobom ochrany hlavne pre odvetvia, v ktorých dochádza k rýchlej produkcii nových dizajnov, a ktoré nemajú dlhú životnosť, napríklad v módom a textilnom priemysle.¹¹⁵ Jeho výhoda spočíva v nulovom formalizme spojenom so vznikom ochrany dizajnu. Dôležitý je okamžik zverejnenia na území EÚ, pri ktorom dochádza k vzniku jeho ochrany. Podmienkou je, tak ako je tomu pri zapísanom dizajne, jeho novosť a individuálna povaha.

Rozdielom oproti zapísanému dizajnu je rozsah práv majiteľa dizajnu. Nezapísaný dizajn umožňuje jeho majiteľovi dizajn používať a zabrániť tretím osobám v používaní dizajnu vyplývajúceho z kopírovania.¹¹⁶ Tým, že nezapísaný dizajn nepodlieha procesu zápisu, jeho neplatnosť môže byť vyslovená jedine súdom.

Nezapísaný dizajn je chránený po dobu 3 rokov od prvého zverejnenia a do 12 mesiacov od tohto zverejnenia je naň možné podať prihlášku a získať tak ochranu vo forme zapísaného dizajnu.

---

¹¹⁴ Článok 7 odst. 2 Nariadenia Rady (ES) 6/2002 z 12. decembra 2001

¹¹⁵ Green Paper on the legal protection of industrial design, Commission of the European Communities, jún 1991, III/F/5131/91/EN, časť 4.3.17

¹¹⁶ Článok 19 Nariadenia Rady (ES) 6/2002 z 12. decembra 2001

Aby postupne došlo k zjednocovaniu pojmov v oblasti ochrany priemyselných vzorov, delenie dizajnov Spoločenstva na jednotlivé triedy sa riadi podľa medzinárodného triedenia založeného Locarnskou dohodou.¹¹⁷

5.8. Design Law Treaty

Design Law Treaty je návrhom Stáleho výboru WIPO, ktorého počiatky siahajú do roku 2005. Jeho cieľom je pripraviť procesne právny rámec schopný reagovať na rýchly technologický vývoj a s ním nutne súvisiace zmeny v práve priemyselných vzorov. Má napomôcť harmonizácii a zjednodušeniu postupu registrácie dizajnov. Valné zhromaždenie WIPO počíta s tým, že k dokončeniu navrhovaného textu Design Law Treaty dôjde na 34. a 35. zasadnutí Stáleho výboru pre ochranné známky, priemyselné vzory a zemepisné označenia¹¹⁸ a následná konferencia k prijatiu tejto zmluvy, pokiaľ zasadnutia budú úspešné, je plánovaná na koniec prvej polovice roku 2017.¹¹⁹

Prijatie zmluvy bolo pôvodne plánované už na rok 2014. K spomaleniu vzniku konsenzu o texte zmluvy prispel návrh skupiny afrických štátov, aby do textu článku 3 zmluvy¹²⁰, týkajúceho sa náležitostí dizajrovej prihlášky, bol začlenený odsek o nutnosti zverejniť krajinu pôvodu, pokiaľ je prihlasovaný dizajn založený alebo súvisí s tradičnými znalosťami. Tento návrh bol učený v súvislosti so zvýšeným záujmom afrických štátov zabrániť zneužívaniu ich tradičných dizajnov.¹²¹ Proti tomuto návrhu reagovali hlavne vyspelé krajiny sveta. Po uskutočnení 35. zasadnutia Stáleho výboru bude pravdepodobne jasnejšie, aký vývoj čaká túto zmluvu a či bude tradičným znalostiam poskytnutá ochrana dizajnovým právom.

---

¹¹⁷ Článok 40 Nariadenia Rady (ES) 6/2002 z 12. decembra 2001

¹¹⁸ 34. Zasadnutie sa uskutočnilo v dňoch 16.-18.11.2015 a 35. Zasadnutie plánované na 25.-27.4.2016 bolo zrušené a uskutoční sa v dňoch 17.-19. Októbra 2016
http://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=40905

¹¹⁹ Rozhodnutia Valného zhromaždenia WIPO zo dňa 26.10.2015, SCT/34/4
http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_34/sct_34_4.pdf

¹²⁰ Článok 3 odst. 1, písm. (ix), Návrhu textu článkov Design Law Treaty, Stály výbor pre ochranné známky, priemyselné vzory a zemepisné označenia
http://www.wipo.int/edocs/mdocs/sct/en/sct_33/sct_33_2.pdf

¹²¹ <http://www.ip-watch.org/2015/03/20/standstill-on-industrial-design-treaty-country-names-gis-in-wipo-committee/>

6. Topografie polovodičových výrobkov – ochrana v medzinárodnom práve

Topografiou polovodičových výrobkov (layout - design) sa rozumejú zafixované alebo zakódované vzájomne súvisiace zobrazenia, znázorňujúce trojrozmerné trvalé usporiadanie vrstiev, z ktorých sa polovodičový výrobok skladá.¹²²

Ochrana sa vzťahuje na topografie, ktoré vznikli ako výsledok tvorivej činnosti pôvodcu, v praxi sa však využíva minimálne.

Medzinárodná úprava sa nachádza v článku 35 dohody TRIPS, ktorý inkorporuje niektoré články Zmluvy o duševnom vlastníctve v obore integrovaných obvodov (IPIC), a zaväzuje členské štáty k úprave ochrany topografií v súlade s úpravou navrhnutou v tejto zmluve. Táto zmluva bola prijatá v roku 1989 vo Washingtone ale do dnešného dňa nie je účinná. Preto je dohoda TRIPS momentálne jedinou medzinárodnou zmluvou upravujúcou problematiku topografií.

Zmluva IPIC stanovuje princíp národného zachádzania a za protiprávnu označuje reprodukciu topografie a tiež jej dovoz, predaj alebo distribúciu pre komerčné účely bez súhlasu majiteľa práv k topografii.¹²³ Naopak, zmluva umožňuje využitie topografie pre osobné účely, analýzu alebo vzdelávanie aj bez jeho súhlasu.

Úprava v dohode TRIPS, stanovuje dobu ochrany, na rozdiel od 8 ročnej doby ochrany v IPIC, na minimálne 10 rokov od dátumu podania prihlášky k zápisu alebo odo dňa prvého komerčného využitia, pokiaľ národná úprava nevyžaduje formálny zápis ako podmienku vzniku ochrany.¹²⁴ Národná úprava tiež môže stanoviť dobu ochrany až na 15 rokov od vzniku topografie. Ďalej TRIPS umožňuje výnimky z ochrany v podobe tzv. nevinného využívania¹²⁵, ktoré spočíva v nevedomom využití neoprávnene reprodukovanej topografie alebo aj v jeho predaji, pokiaľ ten, kto

---

¹²² § 2 odst. 1 zákona 529/1991 Sb. o ochrane topografií polovodičových výrobků

¹²³ Článok 6 odst. 1 IPIC

¹²⁴ Článok 38 TRIPS

¹²⁵ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6. str. 172.

topografiu nevedome využil a dozvedel sa tom, následne kompenzuje majiteľa práv k topografii plnením v podobe licenčného poplatku.

7. Ochrana práv k novým rastlinným odrodám

Nové rastlinné odrody sú zaradené pod ochranu priemyselnými právami hlavne z dôvodu, že ich vznik je podmienený vedecko-výzkumnou duševnou činnosťou šľachtiteľov. Táto ochrana je dôležitá hlavne z dôvodu vzniku nových odrôd rastlín, obsahujúcich zvýšené množstvo živín, alebo sa vyznačujú svojou odolnosťou proti škodcom, pre ich využitie hlavne v potravinárskom priemysle. Ďalej je táto ochrana založená tiež z dôvodu finančnej náročnosti produkcie nových odrôd rastlín a preto má slúžiť ako kompenzácia šľachtiteľom za vynaložené náklady.

7.1. Dohoda TRIPS

Dohoda TRIPS umožňuje ochranu nových odrôd rastlín v článku 27 odst. 3. Tie môžu byť chránené buď patentmi, ako samostatný *sui generis* systém alebo ich kombináciou. TRIPS teda uznáva ochranu nových odrôd rastlín za špecifický nehmotný statok.¹²⁶

7.2. Medzinárodná zmluva na ochranu nových odrôd rastlín

Medzinárodnou zmluvou na ochranu nových odrôd rastlín bola v roku 1961 založená Medzinárodná únia na ochranu nových odrôd rastlín so sídlom v Ženeve. Únia má momentálne 74 členov.¹²⁷ Zmluva má za cieľ vytvoriť systém ochrany odrôd rastlín a podporiť tak vývoj nových odrôd tým, že šľachtiteľom zaručuje právo k odrodám rastlín formou práva duševného vlastníctva.

Právo šľachtiteľa k novej odrode vzniká formálnym postupom na základe podania prihlášky u národného úradu ktoréhokoľvek zmluvného štátu únie. Aby bolo právo šľachtiteľovi zaručené, nová odroda rastlín musí spĺňať technické podmienky odlišnosti, homogénosti, stálosti a formálne podmienky novosti a označenia vhodným

---

¹²⁶ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6. str. 175

¹²⁷ Stav k 15.4.2016 <http://www.upov.int/export/sites/upov/members/en/pdf/pub423.pdf>

názvom.¹²⁸ V článku 4 zmluva upravuje princíp národného zaobchádzania a v článku 11 stanovuje právo priority po dobu 12 mesiacov od dňa podania prvej prihlášky.

Národný úrad vykonáva technické testy tzv. DUS testy¹²⁹ za účelom overenia podmienok možnosti získania práv k novým odrodám rastlín. Tieto testy sú prejavom istej miery harmonizácie v posudzovaní nových rastlinných odrôd, aj keď nie sú pre štáty únie záväzné.¹³⁰

Zmluva stanovuje možnosť časovo obmedzenej ochrany, tá ale musí byť minimálne na 20 rokov od udelenia práva a minimálne 25 rokov na stromy a vinič.¹³¹ Po túto dobu má šľachtiteľ právo vylúčiť každého z výroby a reprodukcie, propagácie, predaja, exportu, importu a uskladňovania chránenej rastlinnej odrody pre ktorýkoľvek z týchto účelov.

Na záver je vhodné spomenúť dva nedávne rozsudky Veľkého odvolacieho senátu EPÚ týkajúce sa výluk z patentovateľnosti odrôd rastlín. Odrody rastlín sú podľa článku 53 písm. b) Dohovoru o udeľovaní európskych patentov vylúčené z patentovateľnosti. Článok vylučuje z patentovateľnosti okrem odrôd rastlín aj plemená zvierat a v podstate biologické spôsoby pestovania rastlín či chovu zvierat.

Vďaka týmto rozhodnutiam došlo k odstráneniu pochybností, čo konkrétne patrí medzi výnimky z patentovateľnosti.

V tzv. prípadoch Broccoli II¹³² a Tomato II¹³³ sa jednalo o žiadosť o udelenie patentu na spôsob pestovania paradajok s nízkym obsahom vody a brokolíc so zvýšeným obsahom minerálov a ďalej na produkty takto vyprodukované. K spôsobom pestovania sa Veľký odvolací senát vyjadril negatívne a teda nie sú patentovateľné.

Naopak, v súvislosti s definíciou pojmu „v podstate biologické spôsoby pestovania“ rozhodol, že rastlina, ktorej má byť poskytnutá patentová ochrana, môže

---

¹²⁸ Článok 5 Medzinárodnej zmluvy na ochranu nových odrôd rastlín

¹²⁹ DUS testom sa overujú podmienky odlišnosti, homogénnosti a stálosti
http://www.upov.int/resource/en/dus_guidance.html

¹³⁰ Popis testov sa nachádza v dokumente ÚPOV GENERAL INTRODUCTION TO THE EXAMINATION OF DISTINCTNESS, UNIFORMITY AND STABILITY AND THE DEVELOPMENT OF HARMONIZED DESCRIPTIONS OF NEW VARIETIES OF PLANTS zo dňa 19.4.2002 http://www.upov.int/export/sites/upov/resource/en/tg_1_3.pdf

¹³¹ Článok 19 Medzinárodnej zmluvy na ochranu nových odrôd rastlín

¹³² Rozhodnutie Veľkého odvolacieho Senátu Európskeho patentového úradu sp. zn. G-0002/13 zo dňa 25.marca 2015, (rozhodnutie Broccoli II)

¹³³ a rozhodnutie Veľkého odvolacieho Senátu Európskeho patentového úradu sp. zn. G-0002/12 zo dňa 25.marca 2015, (rozhodnutie Tomato II)

byť vytvorená spôsobom, ktorý samotný chránený nie je. To ale znamená, že aby takto definovaný produkt mohol byť patentovaný, musí ďalej spĺňať podmienky patentovateľnosti a nesmie ísť o patentovateľnosť samotnej odrody, ktorá je podľa článku 53 písm. b) z patentovateľnosti vylúčená.

8. Ochranné známky – medzinárodná ochrana

Známkové právo patrí do oblasti práv na označenia a jeho hlavnou funkciou je určiť pôvod tovaru a služieb. Z historického hľadiska má dlhú tradíciu, ktorá začala už v období staroveku, kedy dochádzalo k označovaniu kožených a keramických výrobkov¹³⁴ a postupne dochádzalo k rozširovaniu tejto tradície hlavne v súvislosti so vznikom cechov v stredoveku a neskôr s rozvojom medzinárodného obchodu.

V dnešnej dobe má ochranná známka viacero funkcií. Pomáha rozlišovať tovar a služby jednotlivých výrobcov a poskytovateľov, je garanciou kvality, dokazuje pôvod tovaru a služieb a tiež slúži k propagácii a reklame. Ochranná známka ďalej tiež reflektuje hodnotu podniku, ktorý reprezentuje. Jej hodnota na trhu môže predstavovať enormnú čiastku.¹³⁵ Z pohľadu spotrebiteľa ochranná známka pomáha odlíšiť výrobky a služby jednotlivých výrobcov a predstavuje záruku kvality.

Medzinárodne-právna úprava ochranných znáмок zaznamenala až doposiaľ značný vývoj a tým prispieva k harmonizácii ochranných znáмок. Základom pre medzinárodnú ochranu je Parížsky dohovor, ktorý ale predpokladá prístupenie svojich zmluvných členov k špeciálnym zmluvám k rozšíreniu známkovej ochrany. Postupný vývoj zmlúv upravujúcich ochranné známky uvádzam nižšie.

8.1. Parížsky dohovor

Právna úprava ochranných znáмок je čiastočne obsiahnutá v ustanoveniach Parížskeho dohovoru. Ustanovenie článku 5 písm. C sa týka možnosti zrušiť ochrannú známku, ktorej používanie je podľa národnej legislatívy povinné, pre nevyužívanie, len po uplynutí primeranej doby a pokiaľ účastník neospravedlní, prečo ju nevyužíval. Používanie známky v inej podobe než je jej zapísaná podoba, ktorej odlišné prvky

---

¹³⁴ JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu*. 2. dopl. vyd. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002. ISBN 8072820176., str. 11

¹³⁵ Napr. hodnota ochrannej známky spoločnosti Apple je vyčíslená na 145.918 mil. amerických dolárov <http://www.statista.com/statistics/264875/brand-value-of-the-25-most-valuable-brands/>

nemenia rozlišovaciu povahu známky, neprivedí výmaz zápisu a nezmenší ochranu udelenú známke.

Súbežné použitie ochrannej známky na rovnakých alebo podobných výrobkoch spolumajiteľmi nie je prekážkou zápisu ani ochrany poskytnutej podľa národného práva, pokiaľ toto použitie nie je schopné klamať verejnosť a nie je v rozpore s verejným záujmom. Pre uznanie práva sa nevyžaduje, aby výrobok bol označený údajom o zápise ochrannej známky.

Podľa článku 6 upravuje podmienky prihlášky a zápisu národné právo. Prihlásenie známky v jednej krajine je nezávislé na jej prihlásení v iných krajinách. Článok 6 bis umožňuje, aby ochranná známka nebola zapísaná, alebo bol jej zápis zrušený, pokiaľ môže vyvolať zámenu so známkou používanou pre rovnaké alebo podobné výrobky a ktorej používanie je všeobecne známe. Takto je poskytnutá ochrana všeobecne známym, ale nezapísaným známkam.

8.2. Madridská dohoda a Madridský protokol

Madridská dohoda o medzinárodnom zápise továrenských alebo obchodných známk bola prijatá 14. apríla 1891 a bola šesť krát revidovaná. Vytvorila Osobitnú úniu pre medzinárodný zápis známk, ktorá má momentálne 97 zmluvných strán¹³⁶ a založila tzv. Madridský systém. Ide o medzinárodný systém zápisu ochranných známk, preto má táto dohoda dôležité postavenie v systéme medzinárodnej ochrany známk.

Madridský systém je ďalej upravený v Protokole k madridskej dohode zo dňa 27. júna 1989. Zmluvné strany ktorejkoľvek z týchto zmlúv sú súčasťou Osobitnej únie. Madridská dohoda a Madridský protokol sú dve rôzne medzinárodné zmluvy a zmluvné štáty majú možnosť byť viazané ktoroukoľvek z nich alebo oboma.

Článok 9sexies Madridského Protokolu stanovuje aplikačnú prednosť pred Madridskou dohodou v prípade, že zmluvné štáty sú viazané oboma medzinárodnými zmluvami.

---

¹³⁶ http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/madrid_marks.pdf [cit. 2016-08-24].

Madridský systém je založený na možnosti podať jednu medzinárodnú prihlášku a na jej základe získať ochranu v žiadateľom určených krajinách únie. Medzinárodnú prihlášku je oprávnená podať osoba, ktorá má v krajine únie (krajina pôvodu) obchodný závod, bydlisko alebo ju k nej viaže štátna príslušnosť a ktorá má zaregistrovanú národnú ochrannú známku alebo podala prihlášku v krajine pôvodu.

Medzinárodná prihláška sa podáva medzinárodnému úradu WIPO prostredníctvom národného úradu. V nej prihlasovateľ určí výrobky a služby, pre ktoré ochrannú známku registruje a k tomu uvádza triedy podľa Niceskej dohody o medzinárodnom triedení výrobkov a služieb¹³⁷ (viď ďalej) a určí jeden alebo viac štátov, kde žiada o ochranu. Každý národný úrad má ale možnosť odmietnuť udeliť ochranu, ak nie je medzinárodná prihláška známky v súlade s jeho národnou legislatívou.

WIPO známku zapíše s účinkami pre všetky určené krajiny tak, ako by prihláška bola podaná v každej krajine samostatne. Doba zápisu je na 10 rokov s možnosťou predĺženia na ďalších 10 rokov.

Madridský systém zjednodušuje získanie ochranných známk naraz vo viacerých krajinách. Nutnosť podávať viac prihlášok eliminuje len na jednu prihlášku, v jednom jazyku a zaplatenie jediného poplatku. Následné obnovenie ochrannej známky pre viac štátov je preto tiež možné zaistiť jednorazovo prostredníctvom WIPO.

8.3. Dohoda TRIPS

Dohoda TRIPS prináša v článku 15 definíciu pojmu ochrannej známky. Považuje za ňu akékoľvek označenie alebo kombináciu označení schopných odlíšiť výrobky alebo služby jedného podniku od druhého.

---

¹³⁷ Článok 3 odst. 2 Madridskej dohody

Taxatívne stanovuje formu označení spôsobilých k zápisu ako ochranná známka. Môžu to byť slová, vrátane osobných mien, písmen, čísloviek, obrazových prvkov a farieb, vrátane ich kombinácií. Tento článok ďalej stanovuje, že národné právo môže vyžadovať ako podmienku zápisu označenia jeho zrkovú rozoznatel'nosť, aj keď dnes sa v praxi vyskytujú napr. aj čuchové¹³⁸, zvukové¹³⁹ alebo chuťové ochranné známky. Článok tiež umožňuje, zapísať ochrannú známku, ktorá nie je schopná podstatne rozlišovať výrobky a služby, na základe jej užívaním získanej rozlišovacej schopnosti. Oproti Parížskemu dohovoru je v ochrannej známke zahrnutá aj známka služieb a jej ochrana je rozšírená.¹⁴⁰

Článok 16 odst. 3 rozširuje za určitých podmienok ochranu všeobecne známých nezapísaných známk aj vo vzťahu k výrobkom a službám, ktoré nie sú podobné tým, pre ktoré je zapísaná.

So zreteľom na práva majiteľa ochrannej známky a tretích osôb je možné výnimočne obmedziť práva k ochrannej známke napr. správnym užitím opisných výrazov.¹⁴¹

Známka je podľa článku 18 chránená po dobu minimálne 7 rokov a jej obnoviteľnosť je neobmedzená.

Národné právo môže upraviť možnosť výmazu známky pre jej nevyužívanie po neprerušenu dobu minimálne 3 roky, ak majiteľ nepreukáže dobré dôvody pre jej nevyužívanie.¹⁴² Využívanie známky oprávnenou osobou udrží zápis známky.

Článok 21 výslovne vylučuje nútené licencie pre ochranné známky, bežné licencie upravuje národné právo a ochranná známka je prevoditeľná i bez prevodu predmetu činnosti, ku ktorému náleží.

8.4. Zmluva o známkovom práve (TLT)

---

¹³⁸ CTM prihláška č.428870 na zápis ochrannej známky na tenisové loptičky spoločnosti Vennootschap onder Firma Senta Aromatic Marketing, zahŕňajúcej popis vône ako „čerstvo pokosená tráva“

¹³⁹ Prihláška č. 0714314 podaná spoločnosťou METRO-GOLDWYN-MAYER LION CORP. (MGM) k registrácii ochrannej známky „revu leva“. K registrácii došlo dňa 31.7.2012. Ochranná známka je tiež registrovaná v USA 3.6.1986, č. prihlášky 1,395,550

¹⁴⁰ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6. str. 81

¹⁴¹ Článok 17 TRIPS

¹⁴² Článok 19 odst. 1 TRIPS

Táto zmluva je procesným predpisom upravujúcim postup registrácie ochranných známk. Bola prijatá 27.10.1994 v Ženeve a momentálne má 53 zmluvných štátov.¹⁴³ Jej cieľom je štandardizovať postup registrácie ochranných známk na národnej a regionálnej úrovni. Upravuje postup pred registračným úradom, ktorý delí do troch fáz, na fázu prihlasovania ochrannej známky, zmeny v registrácii a fázu obnovy. Čo sa týka prihlasovania známky, zmluva upravuje maximálne možné požiadavky na náležitosti prihlášky.¹⁴⁴

Zmluva stanovuje dobu počiatočnej ochrany a obdobie obnovenej ochrany na 10 rokov.¹⁴⁵

Zmluvnou stranou sa môže stať aj medzivládna organizácia.¹⁴⁶

8.5. Singapurská zmluva

Zmluva nadväzuje na zmluvu o známkovom práve, ale sú na sebe nezávislé. Bola prijatá 28.marca 2006 a momentálne má 44 zmluvných štátov¹⁴⁷. K zmluve môžu pristúpiť okrem štátov aj mimovládne organizácie.¹⁴⁸

Účelom tejto zmluvy je vytvoriť dynamický medzinárodný právny rámec pre harmonizáciu postupu registrácie ochranných známk. Ide o procesný predpis. Vztahuje sa na všetky druhy ochranných známk, ktoré je možné registrovať podľa práva zmluvného štátu. Singapurská zmluva je prvým medzinárodným dokumentom, ktorý explicitne upravuje tzv. netradičné známky, ktorými sú 3D, holografické známky, známky obsahujúce pohyb, spočívajúca vo farbe, pozičné, zvukové, skladajúce sa z neviditeľného znaku, iné než zvukové.¹⁴⁹

Zmluva ďalej stanovuje dobu ochrany na 10 rokov a dĺžka každého obnoveného obdobia je tiež 10 rokov.¹⁵⁰

---

¹⁴³ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=5 [cit. 2016-08-24].

¹⁴⁴ Článok 3 odst. 1 Zmluvy o známkovom práve

¹⁴⁵ Článok 13 odst. 7 ibid.

¹⁴⁶ Článok 19 odst. 1 bod (ii) ibid.

¹⁴⁷ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=30 [cit. 2016-08-24].

¹⁴⁸ Článok 26 odst. 1 bod (i) Singapurskej dohody

¹⁴⁹ Pravidlo 3 Sprievodného predpisu k Singapurskej dohode

¹⁵⁰ Článok 13 odst. 5 Singapurskej dohody

8.6. Niceská dohoda

Niceská dohoda o medzinárodnom triedení výrobkov a služieb pre účely zápisu známkov bola prijatá 15. júna 1957 bola dva krát revidovaná. Známkové úrady členských štátov používajú v oficiálnych dokumentoch triedenie podľa tejto zmluvy, aby došlo k väčšej transparentnosti systému registrácie ochranných známkov.

Niceská dohoda má momentálne 84 členských štátov¹⁵¹ ale toto triedenie používa až okolo 150 štátov sveta¹⁵², vrátane medzivládnych organizácií a tiež krajín, ktoré nie sú viazané touto zmluvou.

Klasifikácia pozostáva z 34 tried výrobkov a 11 tried služieb a sú priebežne doplňované. Aktuálne od 1. januára 2016 je platné už jej 10 vydanie.

8.7. Viedenská dohoda

Viedenská dohoda o vytvorení medzinárodného triedenia obrazových prvkov ochranných známkov prijatá 1. júna 1973 vytvorila zvláštnu Úniu štátov, ktoré sa zaviazali používať spoločné triedenie obrazových prvkov a ochranných známkov. Známkové úrady štátov únie sú zaviazané používať v oficiálnych dokumentoch označenia jednotlivých tried, oddielov a sekcií podľa tohto triedenia.

Táto dohoda má prispievať k zjednodušeniu vyhľadávania v systéme ochranných známkov, a uľahčiť komunikáciu medzi jednotlivými známkovými úradmi. Momentálne má zmluva 32 zmluvných štátov¹⁵³, ale triedenie používa ďalších minimálne 30 úradov priemyselného vlastníctva.¹⁵⁴

Klasifikácia podľa viedenskej dohody má momentálne 29 tried, 145 oddielov a okolo 1700 sekcií. Klasifikácia je priebežne doplňovaná.

---

¹⁵¹ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=12 [cit. 2016-08-24].

¹⁵² <http://www.wipo.int/classifications/nice/en/preface.html> [cit. 2016-08-24].

¹⁵³ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=13 [cit. 2016-08-24].

¹⁵⁴ http://www.wipo.int/treaties/en/classification/vienna/summary_vienna.html [cit. 2016-08-24].

8.8. Ochranná známka Európskej Únie

Novinkou v oblasti ochranných známk je vytvorenie ochrannej známky Európskej Únie, ktorej platnosť pokrýva územie 28 členských štátov EÚ na základe jedinej podanej prihlášky. Pôvodná ochranná známka Spoločenstva bola vytvorená nariadením Rady 207/2009 zo dňa 26. februára 2009 o ochrannej známke Spoločenstva. S účinnosťou od 23. marca 2016 bola nariadením 2015/2424¹⁵⁵ premenovaná na ochrannú známku EÚ.

Účelom vytvorenia ochrannej známky pre celé územie EÚ bola podpora rozvoja hospodárskych aktivít a rozširovanie vnútorného trhu. Ochranná známka má umožňovať rozlišovanie jednotlivých výrobkov a služieb, predstavovať označenie pôvodu a za tým účelom jej má byť poskytnutá jednotná, účinná ochrana na celom území EÚ. Ďalej má byť alternatívou k národným ochranným známkam.

V článku 4 nariadenie definuje ochrannú známku ako akékoľvek označenie, spôsobilé rozlišovať tovary a služby jednotlivých podnikov, najmä slová vrátane osobných mien, kresby, písmená, číslice, farby, tvar tovaru alebo jeho obalu alebo zvuky. Ochranná známka EÚ sa dá získať jedine zápisom.¹⁵⁶ Vylúčená je preto možnosť získať ochranu s účinkami pre územie celej únie pre nezapísanú známku.¹⁵⁷ Nariadenie 2015/2436, oproti úprave v pôvodnom nariadení viac už nevyžaduje, aby ochranná známka bola znázorniteľná graficky, je ale nutné, aby v registri ochranných známk bolo jej označenie jasné a presné.¹⁵⁸ Tým sa otvárajú možnosti zápisu netradičných ochranných známk.

Nariadenie ďalej upravuje absolútne a relatívne dôvody pre zamietnutie ochrannej známky. Absolútny dôvod¹⁵⁹ má za následok nemožnosť známku vôbec zapísať. Relatívne dôvody¹⁶⁰ spočívajú v podaní námietky proti návrhu zápisu známky majiteľom skoršej ochrannej známky alebo osoby oprávnenej uplatňovať práva z označenia pôvodu alebo zemepisného označenia.

---

¹⁵⁵ Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

¹⁵⁶ Článok 6 Nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26.2.2009 o ochrannej známke Spoločenstva

¹⁵⁷ Článok 1 ibid. poskytuje ochranu len pre zapísané známky

¹⁵⁸ Článok 3 písm. b) Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

¹⁵⁹ Článok 7 ibid.

¹⁶⁰ Článok 8 ibid.

V článku 13 upravuje nariadenie vyčerpanie práv majiteľa ochrannej známky. Ide o princíp, ktorý znemožňuje majiteľovi zabrániť ďalšiemu používaniu ochrannej známky na tovare, ktorý bol už raz, s jeho súhlasom uvedený na európsky trh. V opačnom prípade by došlo k obmedzovaniu obchodu. Majiteľ má ale právo zabrániť ďalšej komercializácii v prípade, že sa zhoršil alebo zmenil stav tovarov po ich uvedení na trh.

V prípade, že majiteľ bez oprávnených dôvodov nepretržite nepoužil ochrannú známku po dobu 5 rokov po zápise, hrozia mu podľa článku 15 sankcie. Článok 22 umožňuje udeliť na ochrannú známku výlučnú alebo nevýlučnú licenciu pre celé územie alebo jeho časť.

Článok 25 upravuje postup podania prihlášky ochrannej známky. Tá sa podáva úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo a podlieha zaplateniu prihlasovacieho poplatku. Tovary a služby v prihláške sa zatriedujú podľa Niceskej dohody (viď vyššie). Zaručené je právo prednosti, ak je v prihláške uplatnené a prihláška bola podaná v lehote šesť mesiacov od riadneho podania prvej prihlášky, podanej v zmluvnom štáte Parížskeho dohovoru alebo Zmluvy o založení WTO. Článok 34 umožňuje majiteľovi staršej ochrannej známky podať prihlášku zhodnej ochrannej známky EÚ pre zhodné tovary a služby a v nej uplatniť právo seniority. Tým má vďaka svojej už registrovanej národnej známke majiteľ možnosť získať ochrannú známku EÚ.

Po podaní prihlášky preskúma úrad, splnenie jej náležitosti. Po priznaní dátumu podania vypracuje úrad rešeršnú správu EÚ, v ktorej uvedie skoršie zistené ochranné známky alebo ich prihlášky. Prihlasovateľ má možnosť požiadať o vypracovanie rešeršnej správy centrálnu úradu priemyselného vlastníctva členských štátov. Úrad následne zverejní prihlášku vo Vestníku ochranných známk EÚ.

Zverejnením vzniká právo tretím osobám podať pripomienky proti zápisu známky z dôvodu absolútnej nemožnosti zápisu. Proti relatívnym dôvodom nemožnosti zápisu je možné podať námietky. Námietky musia byť podložené dôkazom, aby im úrad vyhovel. Po splnení všetkých požiadaviek nariadenia úrad známku zapíše do registra a vydá osvedčenie o zápise.

Ochranná známka EÚ je zapísaná na 10 rokov od podania prihlášky a jej ochranná lehota môže byť na žiadosť majiteľa predĺžená vždy o ďalších desať rokov. Zrušiť ochrannú známku EÚ je možné z dôvodov nevyužívania, jej spôsobilosti klamať

alebo pokiaľ sa z nej stalo obvyklé pomenovanie pre tovar alebo služby, pre ktoré je zapísaná. Možno ju tiež vyhlásiť za neplatnú z absolútnych¹⁶¹ alebo relatívnych¹⁶² dôvodov.

Nariadenie počíta i s kolektívnou známkou EÚ, ktorá je za kolektívnu označená už v prihláške a je spôsobilá rozlišovať tovar a služby členov združenia, ktoré vlastní známkou.

Novinkou oproti nariadeniu 207/2009 je zavedenie certifikačnej známky EÚ. Známkou je nutné označiť za certifikačnú už v prihláške. Musí byť spôsobilá od necertifikovaných, rozlíšiť tovary alebo služby certifikované majiteľom známky v súvislosti s materiálom, spôsobom výroby tovarov alebo poskytovania služieb, kvalitou, presnosťou alebo inými vlastnosťami s výnimkou zemepisného pôvodu.¹⁶³

Podľa článku 95 členskej štáty určia na svojich územiach súdy pre ochranné známky EÚ príslušné k rozhodovaniu sporov z ochranných známok EÚ.

Nariadením 2015/2424 došlo k už vyššie uvedenej zmene terminológie a k zriadeniu Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo¹⁶⁴, ktorý nahrádza pôvodný Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM). Okrem ochranných známok zastrešuje tento úrad aj oblasť dizajnov.¹⁶⁵

Vytvorením ochrannej známky EÚ vznikla možnosť získať podaním jednej prihlášky ochrannú známkou v celej EÚ. Tým došlo nielen k zmenšeniu množstva administratívy spojenej s podávaním viacerých žiadostí o získanie niekoľkých národných známok, ale aj k zníženiu finančných nákladov s tým spojených. Došlo tak k vytvoreniu jednotného systému prihlasovania známok s jednotným účinkom vo všetkých krajinách EÚ.

---

¹⁶¹ Článok 52 Nariadenia Rady (ES) č. 207/2009 z 26.2.2009 o ochrannej známke Spoločenstva

¹⁶² Článok 53 ibid.

¹⁶³ Článok 74a Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

¹⁶⁴ Článok 2 Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

¹⁶⁵ Článok 123b odst. 1, písm. b) ibid.

9. Ochrana pôvodu a zemepisné označenia

Označenia pôvodu sa vzťahujú na výrobky pochádzajúce z určitej oblasti, miesta alebo krajiny, pokiaľ má tento ich pôvod výlučne alebo prevažne vplyv na ich kvalitu a vlastnosti, z dôvodu zvláštneho zemepisného prostredia alebo charakteristických prírodných alebo ľudských faktorov a výroba, spracovanie a príprava týchto výrobkov prebieha na vymedzenom území.

Úlohou zemepisných označení je identifikovať produkty, ktoré pochádzajú z určitej geografickej oblasti, ktorá má vplyv na ich kvalitu, povest' a vlastnosti a ich výroba, spracovanie alebo príprava prebieha na tomto území.¹⁶⁶

Pojmy označenia pôvodu a zemepisného označenia sú podobné a rozdiel medzi nimi je založený na miere väzby výrobku k danej geografickej oblasti. Pre vznik označenia pôvodu bude preto nutná silnejšia väzba výrobku na určitú oblasť, než pre zemepisné označenia.

Právna úprava zemepisných označení a označení pôvodu má z historického hľadiska dlhú tradíciu a preto ju môžeme nájsť už v Parížskom dohovore.

9.1. Parížsky dohovor

V článku 1 ods. 2 Parížsky dohovor označuje za predmet ochrany priemyselného vlastníctva okrem iného i údaje o proveniencii tovaru alebo označenie jeho pôvodu.

S pojmom zemepisné označenia dohovor nepracuje. Preto sa pojem označenie pôvodu v Parížskom dohovore vzťahuje aj na zemepisné označenia.¹⁶⁷

Článok 10 stanovuje pre prípady použitia falošných označení pôvodu na výrobkoch povinnosť ich zabavenia.

---

¹⁶⁶ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9879-7. str. 436.

¹⁶⁷ Carlos M. Correa and Abdulqawi A. Yusuf (eds), *Intellectual Property and International Trade: TRIPS Agreement*, 2. vyd., Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, str. 158

Označení pôvodu sa v Parížskom dohovore týka ďalej ustanovenie 10 bis, zabraňujúce nekalej súťaži. Ide hlavne o jednania, ktoré sú schopné spôsobiť zámenu s výrobkami alebo činnosťou súťažiteľa, používanie falošných údajov alebo údajov a tvrdení schopných uviesť verejnosť do omylu, pokiaľ ide o vlastnosti, spôsob výroby alebo charakteristiku tovaru.

9.2. Dohoda TRIPS

Širšiu úpravu označení pôvodu prináša dohoda TRIPS, ktorý používa pojem zemepisné označenia, a definíciu poskytuje v článku 22. Zemepisné označenia slúžia k označeniu tovaru pochádzajúceho z územia členského štátu, oblasti alebo miesta, pokiaľ je možné akosť, povest' alebo iné charakteristické vlastnosti pripísať v podstate jeho zemepismému pôvodu. Táto definícia vyžaduje menšie spojenie medzi vlastnosťami výrobku a jeho zemepismým pôvodom, než je tomu u označení pôvodu.

Ochrana zemepismých označení nie je postavená na povinnej registrácii.

Špeciálna ochrana v článku 23 sa vzťahuje na zemepismé označenia vín a liehovín. Zemepismé označenia na vínach a liehovinách, ktoré nepochádzajú z danej oblasti, alebo aj pokiaľ je skutočná oblasť pôvodu uvedená alebo zemepismé označenie obsahuje výrazy nasvedčujúce tomu, že ide o napodobeninu sú neprípustné a členské štáty im majú zaistiť právnu ochranu. Ide teda o prípady, kedy spotrebiteľ nebude uvedený do omylu.

Dohoda TRIPS predpokladá vytvorenie medzinárodného systému oznamovania a zápisu zemepismých označení pre vína. Tento systém, nielen pre vína, ale aj liehoviny, je už po dobu skoro 20 rokov vyjednávaný na pôde Rady pre TRIPS. Dôvodom je nemožnosť vytvorenia konsenzu medzi štátmi.¹⁶⁸ Rozpor je zjavný hlavne vo vzťahu k rozvojovým a najmenej rozvinutým krajinám, ktorým má byť poskytnutý v rámci tzv. prechodnej doby, dlhší čas k začatiu využívania systému.

---

¹⁶⁸ https://www.wto.org/english/news_e/news15_e/trip_23feb15_e.htm [cit. 2016-08-24].

Vyjednávajúce štáty dodnes tiež nie sú jednotné ani v návrhu na vytvorenie rozšírenia systému, ktorý by sa okrem vín a liehovín vzťahoval aj na ďalšie výrobky.

Na zemepisné označenia zvyčajne nie je možné získať ochrannú známku, pretože neidentifikujú výrobky dostatočne tak, ako je to vyžadované pri získaní ochrannej známky. Dohoda TRIPS ale prináša výnimky, pokiaľ je ochranná známka podobná alebo identická so zemepisným označením. Takáto ochranná známka ale musí byť prihlásená alebo zaregistrovaná v dobrej viere pred účinnosťou dohody TRIPS v členskom štáte alebo predtým, než je zemepisné označenie chránené v krajine pôvodu.

Pokiaľ ochranná známka obsahuje zemepisné označenie pre tovar, ktorý nepochádza z označeného územia a je svojou povahou schopné uviesť verejnosť do omylu, bude táto známka zrušená alebo odmietnutá. Špeciálna úprava sa vzťahuje tiež na vína a liehoviny, ale tá už nevyžaduje požiadavku na uvedenie verejnosti do omylu. Tento postup je možný ex offi i na návrh.

9.3. Madridská dohoda o potlačovaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru

Dohoda pochádza zo 14. apríla 1891 a má 36 zmluvných strán.¹⁶⁹ Rozširuje ochranu založenú Parížskym dohovorom pre falošné označenia pôvodu, aj na klamlivé označenia.

Jej účelom je ochrana pred falošne a klamlivo označenými výrobkami. Ochrana sa vzťahuje na priamo aj nepriamo označené výrobky. Tie podliehajú zabaveniu pri ich dovoze a ak národné právo neumožňuje ich zabavenie, vzťahuje sa na ne zákaz dovozu.

Článok 3 bis zaväzuje členské štáty aby zakázali používať pri predaji, vystavovaní alebo ponúkaní výrobkov zavádzajúce údaje o pôvode výrobkov.

O tom, či sa dané pomenovanie vymyká ustanoveniam tejto dohody rozhodujú národné súdy. Na označenie pôvodu vínnych výrobkov sa táto výnimka nevzťahuje.

---

¹⁶⁹ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=3 [cit. 2016-08-24].

9.4. Lisabonská dohoda na ochranu označení pôvodu a o ich medzinárodnom zápise

Táto dohoda bola prijatá 31. októbra 1958 a bola raz zmenená a raz revidovaná. V roku 2015 bol prijatý Ženevský akt Lisabonskej dohody, ktorý upravuje pravidlá ochrany zemepisných označení a označení pôvodu. K Ženevskému aktu zatiaľ pristúpilo 15 štátov.¹⁷⁰

Zmluvné štáty Lisabonskej dohody spoločne tvoria zvláštnu Úniu. Momentálne má 28 členov.¹⁷¹

V rámci Lisabonskej dohody vznikol medzinárodný systém, podobný Madridskému systému registrácie ochranných známk, tzv. Lisabonský systém, ktorý umožňuje a zjednodušuje poskytovanie ochrany označeniam pôvodu v krajinách odlišných od krajiny pôvodu. Jeho úlohou je prispieť producentom chrániť ich výrobky, ktoré majú zvláštne vlastnosti z dôvodu, že pochádzajú z konkrétnej zemepisnej oblasti. Tento systém má ďalej odstrániť problémy s rôznymi národnými prístupmi k ochrane označení pôvodu. Systém je špeciálne namierený na ochranu označení pôvodu, ako podkategórie zemepisných označení. Ženevským aktom došlo k rozšíreniu ochrany prostredníctvom medzinárodnej registrácie aj na zemepisné označenia. K rozšíreniu došlo z dôvodu trendu v jednotlivých národných úpravách poskytovať zvláštnu ochranu na označenia pôvodu a samostatnú ochranu na zemepisné označenia.

Členské štáty únie sa Lisabonskou dohodou zaviazali chrániť na svojom území označenia pôvodu výrobkov iných krajín, ktoré sú v krajine pôvodu chránené a uznávané a boli zapísané u WIPO. WIPO vydáva oficiálny vestník s registrovanými označeniami pôvodu, ktorým oficiálne oznamuje ostatným členským štátom nové registrácie. Zmluvné štáty majú právo do jedného roka od oznámenia odmietnuť poskytnutie ochrany registrovanému označeniu pôvodu. Registrácia nevyžaduje následnú obnovu.

---

¹⁷⁰ http://www.wipo.int/treaties/en/ActResults.jsp?act_id=50 [cit. 2016-08-24].

¹⁷¹ http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=10 [cit. 2016-08-24].

9.5. Nariadenie Rady (ES) 509/2006

V rámci EÚ bol vytvorený register zaručených tradičných špecialít uznaných na území Spoločenstva. Jeho hlavným účelom je poskytnúť ochranu tradičným výrobkom, teda výrobkom, ktoré boli používané na území Spoločenstva aspoň 25 rokov¹⁷², za účelom rozvoja hospodárstva na vidieku. Pre výrobcov znamená prínos v možnosti zvyšovania hodnoty tradičných výrobkov, spotrebiteľom zaručí ochranu pred nekvalitnými a falšovanými výrobkami. Do registra, vedeného Komisiou, sa na základe žiadosti skupiny výrobcov zapisujú poľnohospodárske výrobky a potraviny vyrobené buď z tradičných surovín, tradičného zloženia alebo vyrobené tradičným spôsobom výroby alebo spracovania. Do registra sa ale nezapisujú tie výrobky, ktorých špecifické vlastnosti sú dané ich provenienciou alebo zemepisným pôvodom.

---

¹⁷² Článok 2 písm.) Nariadenia Rady (ES) č. 509/2006 zo dňa 20.3.2006 o zaručených tradičných špecialitách z poľnohospodárskych výrobkov a potravín

10. Know-how a obchodné tajomstvo

Pojmy obchodné tajomstvo a know – how sú pojmy podobné a obsahujú mnohé spoločné prvky. Z tohto dôvodu nie je z praktického hľadiska nutné tieto pojmy zvlášť definovať.

Všeobecne sa za know – how považujú technické informácie užitočné a dôležité pre výrobný proces.¹⁷³

Obchodné tajomstvo predstavuje súbor informácií vzťahujúcich sa k obchodnému závodu. Tieto informácie súvisia hlavne s obchodnou činnosťou, výrobnou, technickými záležitosťami, ale sú nimi aj tradičné znalosti a skúsenosti.¹⁷⁴ Obvykle majú pre obchodný závod obrovský význam a hodnotu a preto je v záujme obchodných závodov vynaložiť snahu k ich účinnej ochrane a utajeniu pred verejnosťou. Aby šlo o obchodné tajomstvo, nesmie sa jednať o informáciu, ktorá je bežne dostupná medzi odborníkmi v danej oblasti.

Ochrana obchodného tajomstva vzniká bez registrácie a je na rozdiel od patentov, založená na utajení informácií a na mlčanlivosti. Patenty sú, naopak, založené na povinnom zverejnení informácií a po zverejnení patentovej prihlášky má verejnosť možnosť sa zoznámiť s informáciami obsiahnutými v prihláške. Doba ochrany obchodného tajomstva a know-how obvykle závisí na rozhodnutí osoby, ktorá má tieto informácie vo svojej moci. Preto môžu byť chránené po neobmedzenú dobu. V prípade patentovej ochrany je táto doba obmedzená a podmienená zaplatením udržiavacích poplatkov.

V praxi sa obchodné tajomstvo a know – how chránia hlavne zmluvne doložkami mlčanlivosti v pracovných alebo licenčných zmluvách. Medzinárodne právny základ ochrany prináša dohoda TRIPS.

---

¹⁷³ MARTIN, E. A. *A dictionary of law*. 5th ed. New York: Oxford University Press, 2002. ISBN 0198603991. definuje know-how ako technickú informáciu často využívanú v spojení s patentom

¹⁷⁴ ČADA, Karel. *Obchodní tajemství a know-how*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997. ISBN 8085100673., str. 11

10.1. TRIPS

Obchodné tajomstvo je upravené v článku 39 dohody TRIPS. Ide o prvú medzinárodnú úpravu, zohľadňujúcu dôležitosť obchodného tajomstva v priemysle.¹⁷⁵ Tento článok s názvom ochrana nezverejnených informácií upravuje povinnosť členských štátov chrániť nezverejnené informácie pred zneužitím v nekalej súťaži, tak ako stanovuje Parížsky dohovor v článku 10 bis. Ten stanovuje povinnú ochranu pred nekalou súťažou, ktorou je každá súťažná činnosť odporujúca poctivým zvyklostiam v priemysle alebo obchode. Ide hlavne o činnosť spôsobujúcu zámenu, používanie falošných údajov spôsobilých poškodiť dobrú povesť podniku, jeho výrobkov alebo činnosti súťažiteľa a používanie údajov spôsobilých priviesť verejnosť v omyl.

Samotný článok 39 TRIPS ďalej chráni každú fyzickú i právnickú osobu a umožňuje jej zabrániť zverejneniu informácií tretím osobám. V odst. 2 článok 39 vyžaduje, aby táto informácia, ktorá je právoplatne v ich moci, bola tajná, teda neprístupná osobám, ktoré sa bežne zaoberajú podobnými informáciami, aby mala komerčnú hodnotu z dôvodu svojho utajenia a aby ju osoby, ktoré ju majú právoplatne v moci, držali v tajnosti.

Odsek 3 zaväzuje členov, ktorí budú pod podmienkou udelenia súhlasu k používaniu farmaceutických alebo chemických výrobkov na komerčné účely vyžadovať predloženie nezverejnených výsledkov skúšok alebo iných údajov, aby chránili tieto údaje proti nepoctivému komerčnému využitiu. Členovia sú povinní chrániť údaje pred zverejnením, výnimkou sú prípady ochrany verejnosti a prípad, kedy je údaj chránený pred nepoctivým komerčným využitím. Tieto výnimky z ochrany slúžia na ochranu zdravia verejnosti a k ochrane poctivých obchodných praktík.

Ochrana obchodného tajomstva je vo väčšine štátov EÚ zaistená inštitútmi občianskeho, pracovného alebo trestného práva a právom proti nekalej súťaži.

---

¹⁷⁵ Carlos M. Correa and Abdulqawi A. Yusuf (eds), *Intellectual Property and International Trade: TRIPS Agreement*, 2.vyd., Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International,, str. 273

Špecifická je právna úprava vo Švédsku, kde existuje právny predpis výlučne upravujúci ochranu obchodného tajomstva.¹⁷⁶

Európska komisia pripravila v roku 2013 návrh smernice o ochrane neprístupného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich protiprávnym získaním, využitím a sprístupnením.¹⁷⁷

Dôvodom návrhu smernice bola hlavne nejednotná národná legislatíva týkajúca sa definície a ochrany obchodných tajomstiev, ale návrh má tiež prispieť k ochrane malých a stredných podnikateľov, pre ktorých obchodné tajomstvá a know-how predstavujú lacný a často jediný spôsob ochrany ich práv duševného vlastníctva. Návrh smernice v článku 2 definuje obchodné tajomstvo ako informácie, ktoré sú tajné, teda nie sú známe osobám, ktoré sa nimi bežne zaoberajú, majú obchodnú hodnotu z dôvodu ich tajnosti a osoba, ktorá nimi oprávnené nakladá urobila kroky k ich utajeniu. Definícia vychádza z definície v dohode TRIPS.

Dňa 27.5.2016 bol návrh smernice EK prijatý Radou a členské štáty budú mať po jeho zverejnení dva roky na implementáciu do národného práva.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Zákon 1990:409 z 31. mája 1990 (Lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=129537 a http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1990409-om-skydd-for-foretagshemligheter_sfs-1990-409 [cit. 2016-08-24].

¹⁷⁷ Návrh smernice Európskeho Parlamentu a Rady 2013/0402 (COD) o ochrane neprístupného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pred ich protiprávnym získaním, využitím a sprístupnením <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013PC0813>

¹⁷⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=CELEX:52013PC0813#documentView> [cit. 2016-08-24].

11. Práva obdobné a práva súvisiace s právami na označenie, obchodné meno

System práv na označenie zahŕňa nielen ochranné známky, označenia pôvodu a zemepisné označenia výrobkov. Za práva obdobné právam na označenie sú považované logá a doménové mená. Logá je možné chrániť v rámci priemyselných vzorov, ochranných známok, ale aj autorským právom, ako diela umelecké.

Doménové mená predstavujú identifikáciu webových stránok. Niektoré národné právne úpravy pokladajú za porušenie práv k ochranným známkam, ak je názov známej ochrannej známky použitý v rámci domény inou osobou za účelom vyvolania zámeny. Ide o tzv. cybersquatting.¹⁷⁹

Do práv na označenie v rámci súvisiacich práv na označenie sú zaradované aj meno a priezvisko fyzickej osoby a názov právnickej osoby, teda firma.¹⁸⁰

11.1. Obchodné meno

11.1.1. Parížsky dohovor

Obchodné meno zaraduje Parížsky dohovor v článku 1 odsek 2 medzi predmety ochrany priemyselného vlastníctva. Základné ustanovenie poskytujúce ochranu obchodnému menu prináša článok 8. Obchodné meno je chránené vo všetkých štátoch únie bez ohľadu na registráciu alebo prihlásenie. Článok 9 upravuje povinnosť zabaviť výrobky neoprávnene označené obchodným menom.

11.1.2. Dohoda TRIPS

Pre zmluvné štáty dohody TRIPS podľa článku 2 platia ustanovenia 1-12 a 19 Parížskeho dohovoru. Tento záväzok predstavuje úmysel zmluvných štátov vyjadriť svoju vzájomnú viazanosť s ustanoveniami starších zmlúv.¹⁸¹

¹⁷⁹ <https://www.law.cornell.edu/wex/cybersquatting> [cit. 2016-08-24].

¹⁸⁰ VOJČÍK, Peter. *Právo duševného vlastníctva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 9788073803735., str. 296

V súvislosti s ochrannými známkami je nutné uviesť, že obchodné meno a ochranné známky môžu byť pojmovo zhodné, obchodné meno slúži k identifikácii jednotlivých podnikateľov ako subjektov práva na rozdiel od ochranných známok, ktorých funkciou je rozlíšiť výrobky a služby jednotlivých podnikateľov.

---

¹⁸¹ Carlos M. Correa and Abdulqawi A. Yusuf (eds), *Intellectual Property and International Trade: TRIPS Agreement*, 2.vyd., Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, str. 21.

Záver

V mojej práci som sa pokúsila poskytnúť ucelený obraz o možnostiach ochrany jednotlivých predmetov práv duševného vlastníctva a problémy s tým súvisiace.

Súčasný rýchly a nepredvídateľný rozvoj nielen v technickej oblasti vyžaduje flexibilné právne normy schopné rýchlo reagovať na spoločenské zmeny. Neustále snahy WIPO vytvárať účinný systém ochrany vedú k zamýšľaným cieľom, k podpore inovácií, transferu technológií a v konečnom dôsledku k rozvoju spoločnosti, ale tieto snahy neostávajú bez problémov.

Výnimočné postavenie WIPO v rámci ochrany práv k duševnému vlastníctvu v posledných rokoch zaznamenalo postupné obmedzenie zo strany WTO, ale ukazuje sa, že spolupráca medzinárodných organizácií smeruje k dosiahnutiu zaumienených cieľov. Trilaterálna spolupráca WIPO, WTO a WHO je dôkazom, že spolupráca, na prvý pohľad konkurenčných organizácií, môže smerovať k úspešnému rozvoju a ochrane práv.

Úlohou ochrany práv duševného vlastníctva je poskytnúť právnu ochranu vlastníkom priemyselných práv za súčasného zachovania technického a sociálneho rozvoja. Dôležité je preto nájsť vhodné spôsoby ochrany, ktoré vytvárajú rovnováhu medzi oprávnenými záujmami vlastníkov týchto práv a spoločnosťou, ktorá podlieha neustálemu a v dnešnej dobe veľmi rýchlemu vývoju. V tejto oblasti má nenahraditeľnú roľu WIPO, na pôde ktorej došlo k prijatiu množstva medzinárodných zmlúv a do budúcnosti sa dá očakávať jej ďalšia významná aktivita, napríklad v súvislosti s prijatím Design Law Treaty.

Problémy, ktoré sa týkajú ochrany práv duševného vlastníctva vidím hlavne v neúmerne pomalej možnosti získania ochrany na produkty tvorivej duševnej činnosti v porovnaní s rýchlosťou vývoja vedy a techniky v dnešnej dobe. Tieto problémy sa týkajú hlavne patentovej ochrany na vynálezy. V oblasti patentovej ochrany zatiaľ neexistuje možnosť získania „globálneho“ patentu s účinkom pre celý svet. Najbližšie k nemu má systém PCT, založený medzinárodnou zmluvou o patentovej spolupráci.

V rámci prehlbovania spolupráce medzi štátmi začína byť čoraz viac významný systém Patent Prosecution Highway. Jeho hlavnou výhodou je zrýchľovanie celého procesu získavania patentov. Bližšie som sa mu venovala v kapitole o patentoch.

Určitý vývoj, ktorý sa dá predpovedať na základe novovytvoreného jednotného európskeho patentu na území EÚ, môže byť v budúcnosti vytvorenie konceptu svetového patentu, ktorého ochranu bude zaisťovať jeden súd. K tomu ale bude nutná väčšia harmonizácia národných právnych predpisov, čo môže byť zásadný problém hlavne z dôvodu rôzneho prístupu jednotlivých štátov k otázkam patentovateľnosti. Pretože patentovateľnosť závisí na konkrétnych národných úpravách, záleží na prístupe každej krajiny, ktorým vynálezom poskytne ochranu a ktoré z patentovateľnosti vylúči. Dôvody výluky môžu byť často kultúrne alebo etické, ako je to napr. v prípade patentov na ľudské gény.

Ďalší problém vidím v pomerne často sa vyskytujúcej neschopnosti medzi štátmi dosiahnuť v primeranej dobe konsenzus pri vyjednávaní medzinárodných zmlúv. Jedným z príkladov je prípad vytvorenia medzinárodného systému oznamovania a registrácie vín a liehovín, ktorý trvá už skoro 20 rokov. Dôvodom sú hlavne výrazné ekonomické rozdiely medzi rozvojovými a najmenej rozvinutými štátmi a zvyškom sveta. Tieto rozdiely sa následne premietajú do očakávaní a cieľov pri vyjednávaní zmlúv a tým spomaľujú celý proces.

V kontraste k právom regulovanej a vynútitelnej ochrane duševného vlastníctva sa čoraz viac objavujú spoločnosti, ktoré nedbajú na vynucovanie svojich práv a poskytujú či už svoje patenty, alebo software k voľnému použitiu. Jednou z nich je napr. americká spoločnosť Tesla¹⁸², ktorá sa venuje výrobe elektrických áut. V roku 2014 sa rozhodla sprístupniť všetky svoje patenty verejnosti, za účelom podpory rozvoja a zvýšenia produkcie elektrických áut, pokiaľ patenty budú využívané v dobrej viere. Tesla sa tak vzdala možnosti vynucovať práva plynúce z patentovej ochrany v snahe čo najviac podporiť výrobu elektrických áut. V oblasti software sa podobne zachovalo niekoľko IT spoločností, ktoré svoj software so zdrojovým kódom poskytujú ako tzv. open source software¹⁸³. Umožňujú tým komukoľvek použiť a vylepšiť nimi vytvorený zdrojový kód a v konečnom dôsledku sa tak veľmi jednoduchým spôsobom podieľajú na vývoji a inovácii. Tento prístup k právam duševného vlastníctva môže predznamenať budúci vývoj v tejto oblasti a vo svojej podstate by mal byť určitým podnetom pre zhodnotenie ďalšej činnosti WIPO.

---

¹⁸² <https://www.tesla.com/blog/all-our-patent-are-belong-you>

¹⁸³ Napr. spoločnosť Red Hat <https://opensource.com/resources/what-open-source>

Použitá literatura

CAENEGEM, William van. Intellectual property law and innovation. New York: Cambridge University Press, 2007, ISBN 978-052-1837-576.

CORNISH, W. Intellectual property: patents, copyright, trade marks, and allied rights. 4th ed. London: Sweet, 1999. ISBN 04-216-3530-4.

CORREA, Carlos María a Abdulqawi YUSUF. Intellectual property and international trade: the TRIPs agreement. 2. vyd. Alphen aan den Rijn, Netherlands: Kluwer Law International, c2008, xxvii. ISBN 978-904-1124-296.

ČADA, Karel. *Obchodní tajemství a know-how*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997. ISBN 8085100673.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš, *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201467-6.

HOŠKOVÁ, Marta, *Mezinárodní patentová ochrana - PCT*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010, ISBN 978-80-86855-60-8.

HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011, 480 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9.

JACOB, Robin. *IP and other things : a collection of essays and speeches*. 1. Oxford: Hart Publishing, 2015. ISBN 9781782254973. esej To Bifurcate or not to bifurcate: That is the question.

JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7.

JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. V Praze: Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., 2009, ISBN 80-868- 5512-0.

JAKL, Ladislav. *Právní ochrana duševního vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-78-3.

JAKL, Ladislav a Václav JANSA. Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví. 2. vyd., přeprac. a dopl. Praha: Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., 2010., ISBN 978-80-86855-65-3

JENERÁL, Emil. Evropský a eurasijský patentový systém. 1. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. ISBN 978-80-86855-73-8

KOPECKÁ, S., Evropská unie a ochrana *průmyslového vlastnictví*

KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012., Právní monografie. ISBN 978- 807-3578-862.

MALÝ, Josef. Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 92-805-1257-9.

MARTIN, E. A. *A dictionary of law*. 5th ed. New York: Oxford University Press, 2002. ISBN 0198603991.

PILA, Justine a Christopher WADLOW. *The unitary EU patent system*. Studies of the Oxford Institute of European and Comparative Law. ISBN 18-494-6619-X.

RŮŽIČKA, Michal, Milena OPLTOVÁ, Karel KNAP a Jan KŘÍŽ. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994. ISBN 8090118534.

SCHNEIDEROVÁ, Eva. *Optimalizace přihlašování vynálezů k ochraně do zahraničí*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-05-2.

SCHÜTZE, Robert. *European constitutional law*. New York: Cambridge University Press, 2012. ISBN 0521732751

SLOVÁKOVÁ, Zuzana a Ladislav JAKL. Průmyslové vlastnictví. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006. ISBN 80-869-2008-9.

TRIMBLE, Marketa. *Global patents: limits of transnational enforcement*. New York: Oxford University Press, c2012, ix. ISBN 01-998-4068-7.

VOJČÍK, Peter. Právo duševního vlastnictví: jeho obecná část a poměr k jiným

právním systémům, zvláště k právu českému. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-807-3803-735.

WIPO. WIPO intellectual property handbook: policy, law and use. 2 vyd. Ženeva:

WIPO, 2004. ISBN 978-92-805-1291-5.

WIPO. Intellectual Property Handbook: policy, law and use. 2nd ed. Geneva: WIPO, 2004. ISBN 978-928-0512-915.

WIPO. Looking good: an introduction to industrial designs for small and medium-sized enterprises. Geneva: World Intellectual Property Organization, 2006. Intellectual Property for Business series. No.2. ISBN 92-805-1293-3.

WIPO. Making a Mark: an introduction to trademarks for small and medium-sized enterprises. Geneva: World Intellectual Property Organization, 2006. Intellectual Property for Business series. No.2. ISBN 92-805-1152-X.

WIPO. The Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks and the Protocol Relating to that Agreement: Objectives, Main Features, Advantages. Geneva: World Intellectual Property Organization, 2012. ISBN 978-92-805-1942-6.

WIPO. World Intellectual Property Indicators 2013. Geneva: WIPO, 2013. Economics & Statistics Series. ISBN 978-92-805-2421-5.

Odborné články:

Bessen, James E., Michael J. Meurer, and Jennifer Laurissa Ford. "The private and social costs of patent trolls." *Boston Univ. School of Law, Law and Economics Research Paper* 11-45 (2011).

Drahos, P. (2002), Developing Countries and International Intellectual Property Standard-Setting. *The Journal of World Intellectual Property*, 5: 765–789.

Hughes, Justin. "Philosophy of Intellectual Property, The." *Geo. LJ* 77 (1988): 287.

Richards, John. "Utility model protection throughout the world." *Intellectual Property Owner's Association*. Retrieved from <http://www.ipo.org/AM/Template.cfm> (2010).

Právne predpisy a medzinárodné zmluvy:

Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel

Budapeštianska zmluva o medzinárodnom uznávaní uloženia mikroorganizmov k účelom patentového konania

Dohoda o aplikácii článku 65 Dohody o udeľovaní európskych patentov - Londýnska dohoda

Dohoda o jednotnom patentovom súde - Dohoda UPC

Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu - TRIPS

Dohoda o udeľovaní európskych patentov – EPC

Dohoda na ochranu nových odrôd rastlín

Dohoda o vzniku Africké organizácie duševného vlastníctva OAPI

Dohoda o vytvorení Africkej regionálnej organizácie priemyselného vlastníctva

Dohoda o založení Svetovej organizácie duševného vlastníctva

Haagská dohoda o medzinárodnom prihlasovaní priemyselných vzorov a modelov

Lisabonská dohoda na ochranu označení pôvodu a o ich medzinárodnom zápise

Locarnská dohoda o vytvorení medzinárodného triedenia priemyselných vzorov a modelov

Londýnska dohoda o prekladoch európskych patentov

Madridská dohoda o medzinárodnom zápise továrenských alebo obchodných známk

Madridská dohoda o potlačovaní falošných alebo klamavých údajov o pôvode tovaru

Nariadenie Rady (ES) č. 40/94 zo dňa 20. decembra 1993 o ochrannej známke Spoločenstva

Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 zo dňa 12. 12. 2001 o (priemyselných) vzoroch Spoločenstva

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 zo dňa 15. januára 2008 o definícii, popisu, obchodnej úprave, označovania a ochrane zemepisných označení liehovín a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1576/89, v znení neskorších prepisov

Nariadenie Rady (ES) č. 207/2009 o ochrannej známke Spoločenstva

Nariadenia Rady (ES) č. 509/2006 zo dňa 20.3.2006 o zaručených tradičných špecialitách z poľnohospodárskych výrobkov a potravín

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 zo dňa 17. decembra 2012, ktorým sa zakladá posilnená spolupráca v oblasti vytvorenia jednotnej patentovej ochrany

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 zo dňa 21. novembra 2012 o režimoch akosti hospodárskych produktov a potravín

Nariadenie Rady (EU) č. 1260/2012 zo dňa 17. decembra 2012, ktorým sa zakladá posilnená spolupráca v oblasti vytvorenia jednotnej patentovej ochrany, ak ide o príslušné ustanovenie o preklade

Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2424 zo 16. decembra 2015

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č.1308/2013 zo dňa 17. decembra 2013

Niceská dohoda o medzinárodnom triedení výrobkov a služieb pre účely zápisu známk

Parížsky dohovor o ochrane priemyselného vlastníctva

Protokol k Madridskej dohode

Singapurská zmluva o známkovom práve (STLT)

Smernica Rady 87/54/EHS zo dne 16. decembra 1986 o právnej ochrane topografií polovodičových výrobkov

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/71/ES zo dne 13. októbra 1998 o právnej ochrane (priemyselných) vzorov

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES, o dodržovaní práv duševného vlastníctva

Smernica Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2436 zo dňa 16.12.2015 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk
Zmluva o ochrane práv z duševného vlastníctva u integrovaných obvodov (IPIC)

Zmluva o patentovom práve (PLT)

Zmluva o patentovej spolupráci (PCT)

Zmluva o známkovom práve (TLT)

Štrasburská dohoda o medzinárodnom patentovom triedení (IPC)

Všeobecná dohoda o clách a obchode – GATT

Zákon 1990:409 z 31. mája 1990 (Lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter

zákon 529/1991 Sb. o ochrane topografií polovodičových výrobků

zákon 89/2012 Sb. nový občanský zákoník

Zmluva o patentovej spolupráci – PCT

Zmluva o založení Európskej Únie

Zmluva o fungovaní Európskej Únie

Judikatúra a spory:

Indonesia – Certain Measures Affecting the Automobile Industry – Správa panelu

WT/DS54/R, WT/DS55/R, WT/DS59/R, WT/DS64/R

Canada – Patent Protection of Pharmaceutical Products – Správa panelu WT/DS114/R

Canada – Term of Patent Protection – Dokumenty WT/DS170.

Rozhodnutie Veľkého odvolacieho Senátu Európskeho patentového úradu sp. zn. G-0002/13 zo dňa 25.marca 2015, (rozhodnutie Broccolli II)

Rozhodnutie Veľkého odvolacieho Senátu Európskeho patentového úradu sp. zn. G-0002/12 zo dňa 25.marca 2015, (rozhodnutie Tomato II)

Rozsudok Súdneho dvora C-345/13 zo dňa 19.júna 2014 vo veci Karen Millen Fashions Ltd proti Dunnes Stores, Dunnes Stores (Limerick) Ltd.

United States - Section 211 Omnibus Appropriations Act of 1998 – Správa odvolacieho orgánu WT/DS176/AB/R

Rozhodnutie technického odvolacieho senátu EPO zo dňa 26.9.2002, č.j.: T-641/00 – 3.5.1

Internetové zdroje:

<http://aripo.org>

<http://www.eapo.org/>

<http://ec.europa.eu/>

<https://euipo.europa.eu>

<http://www.epo.org/>

<http://eur-lex.europa.eu/>

<http://www.europarl.europa.eu/>

<https://www.law.cornell.edu>

<http://www.oapi.int>

<https://www.tesla.com/blog/all-our-patent-are-belong-you>

<https://opensource.com/resources/what-open-source>

[http:// un.org](http://un.org)

<http://upov.int>

<http://www.upv.cz>

[http:// uspto.gov](http://uspto.gov)

<http://wipo.int>

[http:// who.int](http://who.int)

<http://www.wto.org>

Abstrakt – v slovenskom jazyku

Témou mojej práce je ochrana priemyselného vlastníctva a medzinárodné právo.

Cieľom práce je poskytnúť prehľad medzinárodných zmlúv upravujúcich právo priemyselného vlastníctva. V práci sa orientujem tiež na aktuálne problémy tejto právnej oblasti.

V úvode opisujem aktuálny rýchly spoločenský a technický vývoj a nutnosť pružnej právnej ochrany v oblasti priemyselných práv, schopnej reagovať na tento vývoj.

V prvej kapitole prinášam definíciu pojmov duševného a priemyslového vlastníctva, stručný historický vývoj a čiastočne aj filozofické východiska vzniku duševného vlastníctva.

V kapitole druhej opisujem významné medzinárodné organizácie pôsobiace na poli ochrany priemyselných práv a venujem sa ich vzájomným vzťahom. V rámci tejto kapitoly sa bližšie venujem dvom historicky najdôležitejším medzinárodným dokumentom – Parížskemu dohovoru a Dohode TRIPS a základným zásadám v nich obsiahnutých. V závere sa venujem postaveniu Európskej Únie a jej právnym normám v oblasti priemyselného vlastníctva.

Od tretej kapitoly až po siedmu sa postupne venujem jednotlivým predmetom ochrany práv priemyselného vlastníctva. Postupne sa venujem patentovej ochrane, kde rozoberám jednotlivé medzinárodné zmluvy a venujem sa aktuálnej problematike Jednotného patentu a ďalším problémom patentových práv. Nasleduje kapitola o úžitkových vzoroch, priemyselných vzoroch, topografiách polovodičových výrobkov a ochrane nových odrôd rastlín.

V ôsmej a deviatej kapitole rozoberám práva na označenia. Najskôr sa venujem ochranným známkam a následne zemepisným označeniam. Ani v týchto kapitolách nevynechávam úpravu v medzinárodných zmluvách a aktuálne otázky.

Desiata kapitola sa venuje know – how, obchodnému tajomstvu.

V poslednej, jedenástej kapitole sa venujem právam obdobným a súvisiacim s právami na označenie a úprave obchodného mena.

Resumé – English language

The topic of this thesis is the protection of industrial property and international law.

The aim of the thesis is to provide an overview of the international treaties governing the law of intellectual property. The focus of the thesis also includes the current issues within this area of law.

The introduction focuses on current dynamic development of the society and technology and the need for flexible legal framework in relation to protection of the industrial property, capable of addressing such dynamic development and changes.

The first chapter includes definitions of terms concerning intellectual and industrial property, brief history and the philosophical origins of intellectual property.

The second chapter describes important international organizations active in the area of industrial property and their mutual relations. This chapter also describes more in detail the two historically most important international documents – Paris Convention and the TRIPS Agreement and their most important principles. The end of the chapter deals with the status of the European Union and its legal norms in the area of industrial property.

Chapters 3 – 7 gradually focus on individual objects of industrial property law protection. Firstly I deal with patent protection, its particular international treaties and current issues concerning a uniform patent and other patent law issues. This is followed by chapter concerning utility models, industrial designs, topographies of semiconductor products and plant variety protection.

Chapter 8 and 9 deals with rights of designation. It begins with trademarks and follows with geographical indications. These chapters also include these topics with regards to applicable international treaties and current issues.

Chapter 10 includes know – how and trade secrets.

The last chapter, chapter 11, describes laws in relation to trade names and their amendments.

Kľúčové slová:

Priemyselné vlastníctvo – medzinárodné právo – právna ochrana

Key words:

Industrial property – International law – Legal protection